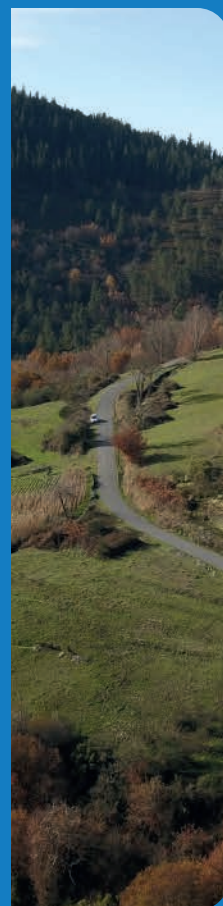
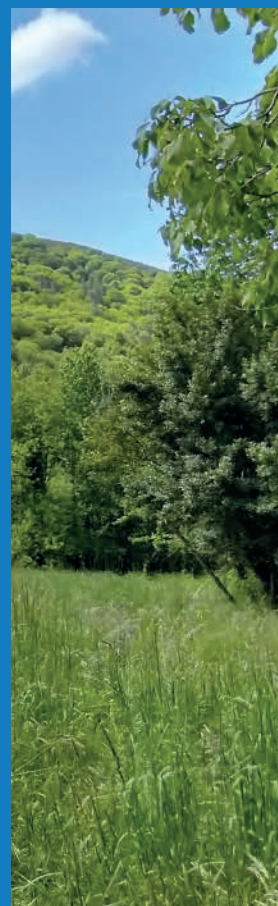

PLAN ANUAL DE ACTUACIÓNS PARA A RECUPERACIÓN DA TERRA AGRARIA 2025

PLAN ANUAL DE ACTUACIÓNS PARA A RECUPERACIÓN DA TERRA AGRARIA

2025

ÍNDICE

1. ANTECEDENTES	5
2. ANÁLISE OBXECTIVO DOS TRABALLOS EN EXECUCIÓN	8
2.1. Demanda de terra: instrumentos de recuperación de terras	11
2.1.1. Polígonos Agroforestais	11
A. Criterios de selección de iniciativas de polígonos agroforestais de iniciativa pública	14
B. Criterios de selección de iniciativas	14
C. Fases de tramitación	17
2.1.2. Aldeas Modelo	18
A. Solicitud de iniciativas de aldea modelo	19
B. Criterios de selección de iniciativas	21
C. Fases de tramitación	23
2.1.2.1. Espazos Agrarios de Experimentación	24
2.1.3. Agrupacións e actuacións de xestión conxunta	25
Requirimentos das agrupacións agrogandeiras de xestión conxunta	26
2.2. Demanda de terra: instrumentos de mobilización de terras	28
2.2.1. Banco de Terras de Galicia	28
2.2.2. Banco de Explotacións	31
2.3. Instrumentos de planificación: Mapa de usos agroforestais e catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia	32
3. OBXECTIVO	36
4. PLAN DE ACTUACIÓN	37
4.1. EIXES ESTRATÉXICOS	38
Eixe 1. Organización administrativa	38
Eixe 2. Planificación de usos agroforestais	39
Eixe 3. Procedementos e instrumentos de mobilización de terras	40
Eixe 4. Actuacións e instrumentos de recuperación de terras	41
Eixe 5. Instrumentos de fomento	44
4.2. PROPOSTA DE ACTUACIÓN	45
Eixe 1. Organización administrativa	45
Eixe 1.1. Mellora da capacidade de xestión da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural	45
Eixe 1.2. Funcionamento do Consello de Xestión da Terra Agroforestal	46
Eixe 1.3. Implementación dun sistema informático para a aplicación da Lei de recuperación	46

Eixe 2. Planificación de usos agroforestais.....	52
Eixe 2.1. Mapa de usos agroforestais de Galicia (MUAG).....	52
A. Mapa de usos actuais	52
B. Mapa de usos histórico.....	53
C. Catálogo dos sistemas agrarios de alto valor natural.....	53
Eixe 2.2. Catálogos de solos agropecuarios e forestais.....	54
Eixe 2.3. Visor de solos agropecuarios e forestais.....	56
Eixe 3. Procedementos e Instrumentos de mobilización de terras.....	58
Eixe 3.1. O Banco de Terras de Galicia.....	58
Eixe 3.2. O Banco de Explotacións.....	59
Eixe 3.3. Permutas de especial interese agrario.....	60
Eixe 4. Actuación e instrumentos de recuperación de terras.....	62
Eixe 4.1. Aldeas Modelo.....	62
4.1.1. Espazos Agrarios de Experimentación.....	64
Eixe 4.2. Polígonos agroforestais.....	65
4.2.1. Polígonos agroforestais de iniciativa pública.....	65
4.2.2. Polígonos agroforestais de iniciativa privada.....	66
Eixe 4.3. Agrupacións agroforestais de xestión conxunta.....	66
Eixe 5. Medidas de fomento.....	66
Eixe 5.1 Grupos de desenvolvemento Rural	67
4.3. PREVISIÓN DE RESULTADOS.....	68
4.4. RECURSOS MATERIAIS.....	73
4.5. RECURSOS HUMANOS.....	75

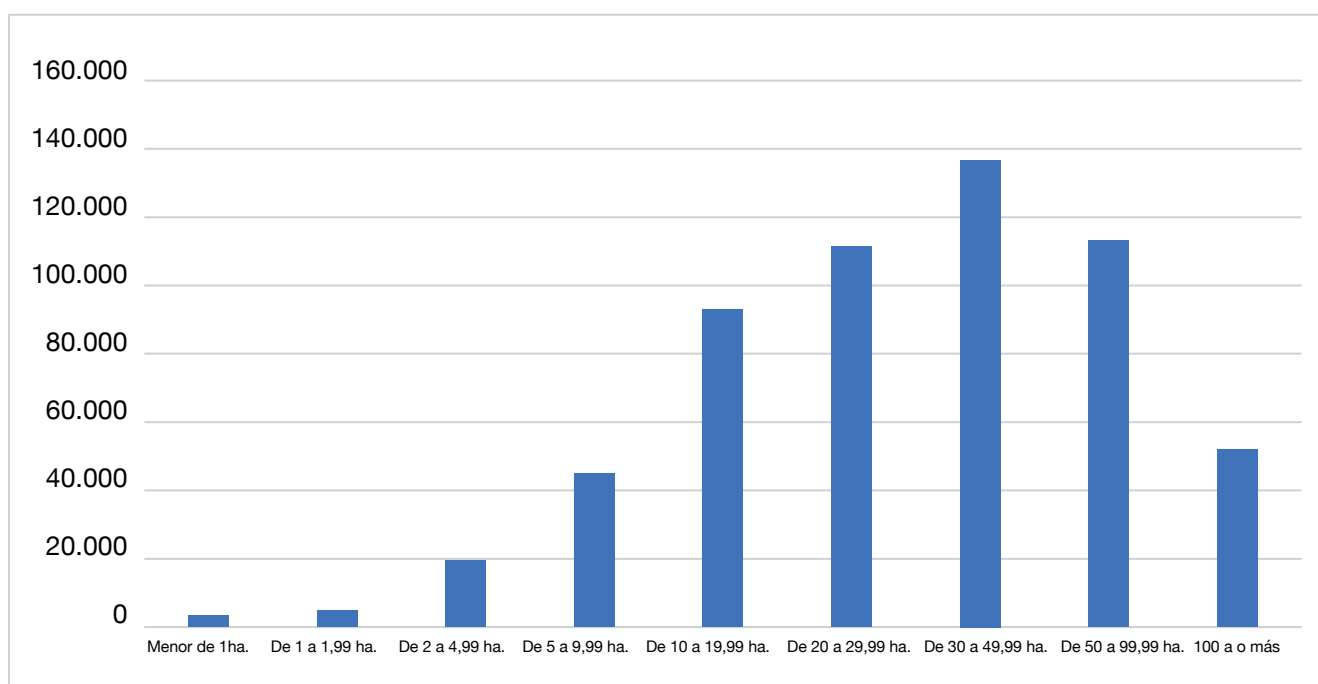
1. ANTECEDENTES

En Galicia é innegable a importancia do sector primario no ámbito económico e social da Comunidade. No ano 2023 conta con arredor de 41.507 explotacións que xestionan unha superficie agraria útil (SAU) de 579.162 ha e unha produción estándar duns 2.890 millóns de euros (INE. Encuesta sobre la Estructura de las Explotaciones Agrícolas (EEA). Año 2023). O sector agrogandeiro desenvolve unha labor esencial na fixación de poboación no rural e na xestión sostible dese territorio dende o punto de vista económico, medioambiental e social.

O desenvolvemento económico nas áreas rurais é clave para xerar un crecemento sustentable e equilibrado do territorio. Ademais das explotacións agrícolas e gandeiras, Galicia ten un importante aproveitamento da súa riqueza forestal. Os datos sinalan que máis da metade das curtas de madeira que se realizan cada ano en España corresponden a Galicia. A xestión sostible do monte galego é tamén un mecanismo esencial de cara a facer o territorio menos vulnerable fronte a ameazas como a dos incendios forestais.

Na enquisa sobre as estruturas agrícolas (EEA) con respecto ao tamaño das explotacións segundo a súa superficie agraria útil (SAU), en Galicia obtéñense os seguintes datos:

Gráfica 1. Tamaño das explotacións segundo superficie agraria útil (SAU), en Galicia

Unha das demandas máis importantes das explotacións agrogandeiras e forestais galegas é unha mellor base territorial tanto cuantitativa como cualitativamente. Ao tempo, tamén hai unha demanda de novos emprendedores interesados en desenvolver a súa actividade no sector primario galego. A complexidade da estrutura da propiedade da terra en Galicia segue sendo o factor esencial que lastra a dimensión e a viabilidade económica das explotacións agrarias: en Galicia existen máis de 11 millóns de parcelas

catastrais rústicas -que supoñen o 28 % das de España e máis de 1,6 millóns de titulares catastrais -que representan o 20% dos nacionais-, o que resulta nunha media de 1,7 ha por propietario e unha superficie media de parcela de 2.500 m² (incluíndo os montes veciñais).

Fronte a estas demandas, unha parte importante do territorio galego atópase en estado de abandono ou é utilizadO por debaixo da súa capacidade agronómica ou por cultivos ou orientacións que non responden ao seu uso máis acaído. Corbelle-Rico et al. (2022)¹ cuantificaron en 512.308 ha a superficie de terra en estado de abandono que pode ser recuperada para a actividade agraria.

Para facer fronte á devandita demanda de terra a través da recuperación de terreos hoxe en día abandonados ou infrautilizados, con producións agrícolas, gandeiras e forestais ambientalmente respectuosas e sustentables, e no contexto dunha acaída ordenación de usos nos solos agrarios aprobouse a Lei 11/2021, do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia (en adiante, Lei de recuperación).

O obxectivo da lei de recuperación é establecer o marco xeral para a xestión da terra agroforestal, a súa ordenación de usos, a prevención e a loita contra o seu abandono, o fomento da súa recuperación e a incorporación de persoas mozas á actividade agraria, co fin de poñer a producir as terras arestora abandonadas e infrautilizadas e de facilitar a terra a quen a desexe traballar.

1 Corbelle-Rico, E., Sánchez-Fernández, P., López-Iglesias, E., Lago-Peñas, S., Da-Rocha, J.-M. (2022). Putting land to work: An evaluation of the economic effects of recultivating abandoned farmland. Land Use Policy, 112, 105808.

2. ANÁLISE OBXECTIVO DOS TRABALLOS EN EXECUCIÓN

A aprobación da lei de recuperación da terra agraria de Galicia ten como finalidade a recuperación das terras agrarias de Galicia para uso agrícola, gandeiro e forestal.

A aposta estratéxica pola recuperación de terras abandonadas mediante a súa posta en valor presenta varios eixos fundamentais: a creación de actividade económica no medio rural, factor fundamental á hora de combater o reto demográfico; a mitigación e adaptación ao cambio climático, en especial mediante a prevención dos incendios forestais; a seguridade alimentaria, a través da protección da capacidade produtiva da terra e o fomento da súa posta en produción; e o impulso dunha planificación da paisaxe agraria que permita a creación de ecosistemas resilientes cunha probada capacidade de recuperación fronte a perturbacións como grandes incendios ou graves riscos fitosanitarios.

Así mesmo, a lei non só é un instrumento que permita facer fronte ao reto demográfico ao promover a fixación de poboación na zona rural, vencellado á recuperación da actividade primaria na contorna dos núcleos rurais que progresivamente veñan reducir o problema do despoboamento, senón que tamén constitúe unha aposta clara pola igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, na medida en que facilita a mobilidade e dispoñibilidade de terras e crea unhas condicións de desenvolvemento das iniciativas de emprendemento agrogandeiro e forestal máis equitativas entre xéneros.

Galicia debe afrontar a problemática existente do paulatino abandono das terras e da actividade agraria, agravado pola casuística especial da súa estrutura territorial agraria; onde unha parte importante do solo rústico de Galicia está composta por pequenas parcelas dispersas pertencentes a propietarios, na súa maioría, desligados do rural. Isto é froito, fundamentalmente, dun proceso de desagrarización que reduciu a poboación activa empregada na agricultura a menos da décima parte da que tiña hai cincuenta anos e que supuxo unha notable diminución da superficie agraria útil galega. Paralelamente, non se produciu un crecemento proporcional do tamaño das explotacións, o que se traduciu nun forte incremento do abandono das terras agrarias, as cales, en moitos casos, son terras de alta ou moi alta produtividade. Por este motivo, é necesario proporcionar ferramentas orientadas a acadar unha superficie agraria útil e unha superficie media das explotacións próximas ás medias nacionais e europeas.

Para facer fronte ao abandono e a infrautilización as terras é fundamental a ordenación territorial dos usos agrarios. A excesiva fragmentación e mestura dos diversos usos agroforestais, xunto coa súa localización en terreos que non son sempre os óptimos para eses usos, provoca un incremento de custos e un menor rendemento das actividades agrarias.

Por outra parte, o abandono das terras e a inexistencia dunha ordenación territorial dos usos agroforestais é a causa de importantes problemas ambientais e socioeconómicos, entre os que destacan a vulnerabilidade fronte aos incendios e a baixa eficiencia das actividades agrarias. Está demostrado que o abandono e a falta de ordenación de usos favorece o incremento dos lumes e tamén a súa virulencia.

Dentro dos traballos que se desenvolven na Axencia Galega de Desenvolvemento Rural, en relación coa execución das actuacións para a posta en valor de terras en abandono e/ou infrautilizadas, pódense encadrar en grandes áreas atendendo á súa temática:

- ▶ Instrumentos de Recuperación de Terras: engloba todas as tarefas relacionadas cos Instrumentos de recuperación de terras recollidos na Lei de recuperación da terra agraria de Galicia [LRTAG].
- ▶ Instrumentos de Mobilización de Terras: engloba as tarefas relacionadas fundamentalmente coa xestión do Banco de Terras de Galicia e a xestión patrimonial dos predios que o conforman.
- ▶ Instrumentos de planificación: Mapa de usos agroforestais e catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia.

2.1. Demanda de terra: instrumentos de recuperación de terras

Durante os anos posteriores á entrada en vigor da lei 11/2021 de recuperación da terra agraria de Galicia, puxéronse en marcha diferentes instrumentos de recuperación de Terras: polígonos agroforestais, aldeas modelo, permutas de especial interese agrario e actuacións de xestión conxunta, actuacións que se desenvolven nos puntos seguintes.

2.1.1. Polígonos Agroforestais

Os polígonos agroforestais son instrumentos para a recuperación e posta en produción de terras de boa capacidade produtiva, que se encontren en estado de abandono ou infrautilización ou sexan susceptibles de optimización, coa finalidade de constituír áreas de explotación que garantan a súa rendibilidade.

Os polígonos agroforestais poden ser de iniciativa pública ou de iniciativa privada e en ámbolos dous casos deberá contarse co acordo dos propietarios de máis do 70% da superficie do polígono.

Deberá existir un estado de abandono ou infrautilización nun mínimo do 50 % da superficie do polígono, agás que os propietarios de máis do 70% da superficie se comprometan desde o inicio a manter ou pór en produción as terras.

O proxecto dos polígonos pode incluír a reestruturación da propiedade e, polo tanto, agrupación parcelaria para garantir unha superficie mínima rendible, así como o acondicionamento das parcelas e as infraestruturas viarias necesarias. Pódese actuar a partir dunha superficie mínima de 10 hectáreas e existe un mecanismo para o control do acaparamento de terras.

Os propietarios dos polígonos poden optar por:

- ▶ Manter ou pór en produción a súa terra conforme ás orientacións produtivas do proxecto
- ▶ Arrendar ao axente adxudicatario do polígono
- ▶ Vender ao axente adxudicatario do polígono

Na actualidade estanse a desenvolver 34 polígonos agroforestais de iniciativa pública, cun total de 31.598 parcelas de 9.220 titulares catastrais, mobilizando unha superficie de 9.532,19 hectáreas. Tendo en conta o estado de tramitación dos polígonos agroforestais, 24 contan con acordo de inicio (8 en fase de redacción do proxecto básico), e 8 atópanse en fase de actuacións previas.

Con respecto á fase de actuación na que se atopan, na seguinte táboa resumo pódese analizar individualmente a fase de traballo na que se atopa cada instrumento:

Provincia	Concello	Polígono Agroforestal	Fase	Acordo inicio	Nº Parcelas	Nº titulares catastrais	Superficie Polígono
Ourense	Cualedro	Cualedro	Aprobación do proxecto básico	15/11/2021	72	70	64 ha
Ourense	Oimbra	Oimbra	Procedemento de concorrencia	15/11/2021	72	73	21,76 ha
A Coruña	Curtis	Curtis	Acordo de inicio	24/05/2022	6.161	-	3.386 ha
Ourense	A Arnoia	Remuíño	Acordo de inicio	23/06/2022	6.753	780	224 ha
Ourense	Leiro	Barzademelle	Redacción do proxecto básico	10/05/2022	183	113	145,6 ha
Ourense	Monterrei	Vences	Redacción do proxecto básico	10/05/2022	535	331	22,44 ha
Ourense	Paderne de Allariz	Solbeira	Redacción do proxecto básico	10/05/2022	317	208	43,36 ha
Ourense	Riós	Pousada	Redacción do proxecto básico	10/05/2022	663	201	93,89 ha
Pontevedra	Cerdedo-Cotobade	Vilalén-Tomonde	Redacción do proxecto básico	10/05/2022	1.534	278	67,88 ha
Pontevedra	Crecente	Mandelos	Redacción do proxecto básico	10/05/2022	391	183	45,04 ha
Lugo	Bóveda	Ver	Acordo de inicio	28/03/2023	292	206	51,97 ha
Ourense	Larouco	Freixido	Acordo de inicio	28/03/2023	1.228	521	136 ha
Ourense	Montederramo	A Graña de Seoane	Acordo de inicio	28/03/2023	109	95	105,6 ha
Ourense	Castrelo de Miño	Prado de Miño	Acordo de inicio	09/05/2023	1.685	372	160 ha
Ourense	San Amaro	San Amaro	Acordo de inicio	25/05/2023	422	146	28,03 ha
Ourense	A Peroxa	Mirallos	Acordo de inicio	25/05/2023	193	65	44,52 ha
Pontevedra	Valga	San Miguel	Acordo de inicio	20/07/2023	377	107	29,57 ha
Pontevedra	Arbo	Sande	Acordo de inicio	08/09/2023	351	115	46,67 ha
Lugo	Paradela	Loio	Acordo de inicio	20/12/2023	104	36	23,23 ha
Lugo	Chantada	Sabadelle	Acordo de inicio	15/12/2023	114	80	38,68 ha
Lugo	O Saviñao	Xesto	Acordo de inicio	20/12/2023	143	33	95,94 ha

Táboa 1. Polígonos Agroforestais

Provincia	Concello	Polígono Agroforestal	Fase	Acordo inicio	Nº Parcelas	Nº titulares catastrais	Superficie Polígono
Pontevedra	Salvaterra de Miño	Cabreira	Acordo de inicio	01/02/2024	237	148	22,21 ha
Lugo e Ourense	Carballedo e A Peroxa	Carballedo- A Peroxa	Acordo de inicio	21/03/2024	195	93	25,48 ha
Ourense	San Xoan de Rio	Cambela	Acordo de inicio	21/03/2024	301	135	97,36 ha
Ourense	Os Blancos	Os Blancos	Acordo de inicio	21/03/2024	249	122	29,73 ha
Ourense	Monterrei	A Madanela	Acordo de inicio	21/03/2024	496	302	56 ha
A Coruña	Coristanco e Carballo	Erbecedo- Ardaña	En actuacións previas		407	261	84,73 ha
Lugo	Navia de Suarna	Barcia	En actuacións previas		223	64	55,24 ha
Ourense	Xinzo de Limia	Alta Limia	En actuacións previas		1.359	701	957 ha
Ourense	Xinzo de Limia	Corno do Monte	En actuacións previas		2.444	1.108	1.199 ha
Ourense	Xinzo de Limia	Lamas Ganade	En actuacións previas		1.909	982	1.373 ha
Ourense	Porqueira	San Salvador de Sabucedo	En actuacións previas		1.252	551	576 ha
Ourense	San Cibrao das Viñas	Soutopenedo	En actuacións previas		103	107	60,26 ha
Pontevedra	Tomiño	Panascos	En actuacións previas		724	633	122 ha
Total	34				31.598	9.220	9.532,19 ha

Táboa 1. Polígonos Agroforestais

Os proxectos de polígonos agroforestais atópanse en diferentes fases de tramitación podendo clasificalos en cinco grandes grupos:

Fase	Nº Parcelas	Nº titulares catastrais	Superficie (ha)	Nº PA
Procedemento de concorrencia	72	73	21,76	1
Aprobación do proxecto básico	72	70	64	1
Acordo de inicio	19.410	3.356	4.600,99	18
Redacción do proxecto básico	3.623	1.314	418,21	6
En actuacións previas	8.421	4.407	4.427,23	8
Total	31.598	9.220	9.532,19	34

Táboa 2. Polígonos Agroforestais. Fase de tramitación

A. Criterios de selección de iniciativas de polígonos agroforestais de iniciativa pública

Serán zonas prioritarias para o desenvolvemento dos polígonos de iniciativa pública:

- ▶ As zonas de concentración ou reestruturación parcelaria rematadas con abandono superior ao 50% do seu ámbito.
- ▶ As áreas cortalumes delimitadas con criterios técnicos co fin de xerar discontinuidades da biomasa que freen ou atenúen o avance dos incendios mediante a implantación de actividade agraria.
- ▶ Aquelas nas que dende o inicio do proceso se acredite o compromiso das persoas titulares do 70% da superficie do polígono.

Entre as restantes zonas, terán carácter preferente cando concorran algunhas das seguintes circunstancias:

- ▶ As zonas de elevada aptitude agropecuaria delimitadas no Catálogo de solos agropecuarios e forestais que se atopen en situación de especial abandono.
- ▶ Ampliación da base territorial de explotacións existentes mediante o acceso a terras estremeiras en situación de abandono ou infrautilización ou con usos ou orientacións non conformes coa cualificación no Catálogo de solos.
- ▶ Recuperación de terras acaídas para producións acollidas a indicacións xeográficas protexidas e denominacións de orixe protexida.

B. Criterios de selección de iniciativas

Para a priorización de actuacións, utilizaranse os seguintes criterios:

Criterio	Puntuación	Xustificación da selección dos criterios
Capacidade productiva dos terreos	20 puntos	Zonas formadas por terreos de elevada aptitude agropecuaria, delimitadas de acordo coa metodoloxía desenvolvida no catálogo de suelos agropecuarios forestais de Galicia ou nos catálogos parciais

Táboa 3. Polígonos Agroforestais. Criterios de selección

Criterio	Puntuación	Xustificación da selección dos criterios
Actuacions dirixidas á recuperación de terreos en abandono e/ou infrautilización	Superficies con valores de abandono e/ou infrautilización superiores ao 70% (>70%) nos terreos do perímetro delimitado: 30 puntos. Superficies con valores de abandono e/ou infrautilización comprendidos entre o 50% e o 70% ($\geq 50\%$ - $\leq 70\%$) nos terreos do perímetro delimitado: 20 puntos.	Nos polígonos agroforestais deberá existir unha situación produtiva que permita presumir un estado de abandono ou infrautilización dun mínimo do 50% da superficie de terras do polígono agroforestal.
Terreos localizados en zonas de concentración parcelaria con terreos en abandono e /ou infrautilización.	20 puntos	Búscase priorizar zonas afectadas por procedementos de reestructuración parcelaria infrautilizadas para poñer en valor superficies de alta capacidade produtiva e tentar fixar poboación nas áreas rurais.
Segundo o interese dos propietarios dende o inicio do proceso.	25 puntos	Aquelas propostas en que desde o inicio do proceso acrediten o acordo dun total de persoas propietarias ou representantes dos titulares dos dereitos de uso ou aproveitamento sobre as parcelas que supoñan un mínimo dun 70% do total da superficie incluída dentro do perímetro do polígono agroforestal.
Polígonos cortalumes	10 puntos	Búscase favorecer aos municipios con maior risco de sufrir incendios forestais, como ferramenta para a protección de bens e persoas contra os efectos do lume.
Perímetros dentro de zonas prioritarias de actuación	20 puntos	Zonas de actuación declaradas dentro de proxectos estratéxicos promovidos pola Administración autonómica.
Posta en valor de soutos tradicionais	15 puntos	Zonas de souto cunha superficie superior a 10 ha definidas en concellos galegos que contan con máis de 250 ha. de masas de soutos, ou con entidades interesadas na recuperación de soutos tradicionais.

Táboa 3. Polígonos Agroforestais. Criterios de selección

Criterio	Puntuación	Xustificación da selección dos criterios
Actuacións en zonas con Manifestación de interese (MDI) da Consellería do Medio Rural ou ampliación da base territorial das explotacións existentes.	10 puntos	Presentación de iniciativas de pequenas e medianas empresas do sector primario e agroalimentario galego e a outros interesados no ámbito da Manifestación de interese de proxectos. Ampliación da base territorial da explotación ou explotacións existentes.
Actuacións en zonas pertencentes a denominacións de orixe protexidas ou indicacións xeográficas protexidas	20 puntos	Actuacións en termos municipais con selos de calidade dentro das zonas xeográficas declaradas en Galicia.

A puntuación máxima será de 170 puntos.

O limiar mínimo para ser seleccionada será de 50 puntos.

En caso de igualdade de puntos, priorizaranse as actuacións en función da puntuación obtida en cada un dos criterios na orde en que están definidos

Táboa 3. Polígonos Agroforestais. Criterios de selección

C. Fases de tramitación

Imaxe 1. Procedemento polígonos agroforestais de iniciativa pública

2.1.2. Aldeas Modelo

Na actualidade hai declaradas 21 aldeas modelo, das que oito delas xa foron declaradas no marco Lei de recuperación: Francos de Proendos (Sober), Carzoá (Cualedro), Covelo (Taboadela), O Seixo (A Gudiña), Mouteira-Parada (Cerdedo-Cotobade), Ferreiros (Ames), Cortegazas (Avión) e Soutogrande (Vilariño de Conso).

Estas oito aldeas contan con Declaración de Utilidade Pública e Interese Social por parte do Consello da Xunta (DOG nº108 do 7 de xuño de 2022 e do DOG nº211 do 7 de novembro do 2022). En total, as 21 aldeas modelo declaradas suman unha superficie de 574 hectáreas repartidas en 9.346 parcelas de 2.359 persoas propietarias.

A situación actual de tramitación ou execución das 21 aldeas modelo declaradas resúmese na táboa seguinte e amplíase no Anexo I, que recolle información detallada sobre cada aldea.

Concello	Aldea	Data declaración	Superficie (ha)	Nº Parcelas	Nº propietarios catastro
Cenlle	Osmo	07/08/2019	18,32	153	48
O Incio	Trascastro	12/11/2019	14	136	82
Boborás	Penedo	12/11/2019	23,41	665	131
Carballeda de Avia	Muimenta	12/11/2019	29,1	1.660	241
Monterrei	Infesta	12/11/2019	36,65	930	232
A Pobra de Brollón	Parada dos Montes	20/02/2020	15,55	278	73
Folgozo do Courel	Moreda	20/02/2020	38,86	73	44
O Pereiro de Aguiar	Reboredo	20/02/2020	15,13	158	95
Quintela de Leirado	Xacebáns	20/02/2020	31,67	606	127
Toén	Trelle	20/02/2020	28,18	515	157
A Veiga	Meixide	24/09/2020	71,25	646	151
Quiroga	Bustelo de Fisteus	21/05/2021	12,68	269	38
Ríós	Pedrosa	21/05/2021	52,03	922	164
Sober	Francos de Proendos	21/05/2021	12,87	119	70
Cualedro	Carzoá	21/05/2021	53,68	389	215
Taboadela	Covelo	21/05/2021	15,05	223	109
A Gudiña	O Seixo	24/01/2022	30,6	223	76
Cerdedo-Cotobade	Mouteira-Parada	25/01/2022	17,99	427	109
Ames	Ferreiros	12/08/2022	8,55	128	52
Avión	Cortegazas	12/08/2022	15,11	727	99
Vilariño de Conso	Soutogrande	12/08/2022	33,50	99	46
21			574,18	9.346	2.359

Táboa 4. Aldeas Modelo declaradas

A. Solicitude de iniciativas de aldea modelo

O procedemento de solicitude de aldea modelo está regulada no artigo 111 da Lei 11/2021, de recuperación da terra agraria de Galicia e está habilitado na Sede electrónica da Xunta de Galicia co código MR713A. Neste indícase que os concellos interesados na declaración dunha aldea modelo no seu termo municipal deberán presentar unha solicitude acompañada dunha proposta de perímetro e da documentación xustificativa dos seguintes requisitos:

a) Que o concello xustifique que dispón do acordo das persoas titulares dos dereitos de aproveitamento que alcancen o mínimo do 70 % da superficie do perímetro proposto da aldea modelo.

Coa solicitude, os concellos presentarán unha relación de persoas titulares de dereitos de aproveitamento das parcelas incluídas dentro da proposta de perímetro de aldea modelo, con indicación, respectivamente, daquelas para as que se dispón de autorización, daquelas que non foi posible localizar e das que rexeitaron a súa inclusión. As autorizacións irán acompañadas dunha declaración responsable, que terá a consideración de acreditativa de titularidade nos termos establecidos no artigo 19.8 desta lei.

No caso das parcelas incluídas no perímetro da aldea modelo para as que resulte imposible identificar as persoas propietarias, con respecto, en todo caso, dos dereitos dos posibles titulares, aplicárase o procedemento de investigación de titularidade das parcelas, de conformidade co disposto no artigo 19 da LRTAG.

As persoas titulares dos dereitos de aproveitamento sobre parcelas incluídas no perímetro proposto con facultades para arrendalas conforme a lexislación civil e que voluntariamente acorden adherirse a unha aldea modelo, deberán asumir o permiso de entrada nelas para a realización das actuacións preparatorias necesarias para materializar a cesión e incluír adicionalmente un compromiso de incorporación das ditas parcelas ao Banco de Terras para a súa cesión por un período mínimo de dez anos, que por causas técnicas xustificadas poderá ser reducido a cinco, a partir do momento en que exista, de ser o caso, unha proposta seleccionada no proceso de concorrencia competitiva.

A cesión realizarase mediante a sinatura dun modelo normalizado aprobado pola Axencia Galega de Desenvolvemento Rural no que se declare a firmeza dos compromisos asumidos, incluído o da formalización, por parte das referidas persoas titulares de dereitos de aproveitamento, dos contratos de arrendamento coas persoas arrendatarias nas condicións que resulten de aplicar o correspondente proxecto de ordenación produtiva e do resultado do procedemento de concorrencia para a selección das persoas arrendatarias previsto da LRTAG.

No caso de incumprimento do devandito compromiso, a persoa titular do predio deberá reembolsar á Axencia Galega de Desenvolvemento Rural os custos derivados das actuacións preparatorias sinaladas anteriormente.

b) Que o concello estea adherido ao Sistema público de xestión da biomasa nas faixas secundarias definido no artigo 21 da Lei 3/2007, do 9 de abril, de prevención e defensa contra os incendios forestais de Galicia.

c) Que exista grave situación de abandono nun mínimo do 50 % do perímetro proposto, o que se acreditará mediante informe debidamente xustificado.

d) Que as terras incluídas no perímetro proposto posúan maioritariamente boas características produtivas, o que se acreditará mediante informe debidamente xustificado.

Na modificación efectuada da Lei 3/2007, do 9 de abril, de prevención e defensa contra os incendios forestais de Galicia na Lei 10/2023, do 28 de decembro, de medidas fiscais e administrativas, no que se engade un número 4 ao artigo 21 da Lei 3/2007, do 9 de abril, de prevención e defensa contra os incendios forestais de Galicia, coa seguinte redacción:

«4. O órgano competente en materia de prevención e extinción de incendios poderá promover a declaración de proxectos de xestión integral da biomasa mediante actividade agrogandeira, consonte o procedemento regulado na sección primeira do capítulo II do título VI da Lei 11/2021, do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia, coas seguintes especificidades:

- a) O responsable de presentar a solicitude a que se refire o artigo 111 da Lei 11/2021, do 14 de maio, será o órgano competente en materia de prevención e extinción de incendios forestais. A solicitude deberá fundamentarse nun informe sobre a idoneidade da actuación proposta como infraestrutura preventiva.
- b) Na elaboración do plan de ordenación produtiva, o órgano competente en materia de prevención e extinción de incendios forestais poderá propoñer cultivos ou aproveitamentos preferentes de cara á prevención de incendios forestais.
- c) Entre os criterios de valoración para a selección das propostas de aproveitamento dos terreos incorporados ao proxecto deberán ser tidos en conta aqueles que mellor cumpran a finalidade preventiva da actuación.
- d) No caso que de non haxa propostas de aproveitamento válidas, o proxecto poderá ser obxecto de desenvolvemento directo ou indirecto por parte do órgano competente en materia de prevención e extinción de incendios forestais.

Estes proxectos de xestión integral da biomasa mediante actividade agrogandeira quedarán integrados na rede secundaria de faixas de xestión de biomasa».

B. Criterios de selección de iniciativas

Para a priorización de actuacións, utilizaranse os seguintes criterios:

A) Criterios para seleccionar as zonas onde realizar actuacións previas para o fomento de iniciativas de Aldea Modelo		
Criterio	Puntuación	Xustificación da selección dos criterios
Actuacións dirixidas á recuperación de terreos en abandono e/ou infrautilización.	Superficies con valores de abandono e/ou infrautilización superiores ao 80% (> 80%) nos terreos do perímetro delimitado: 30 puntos. Superficies con valores de abandono e/ou infrautilización comprendidos entre o 70 e o 80 % (> 70% - <=80%) nos terreos do perímetro delimitado: 25 puntos. Superficies con valores de abandono e/ou infrautilización comprendidos entre o 50 e o 70 % (>= 50% - <=70%) nos terreos do perímetro delimitado: 20 puntos.	Nas aldeas modelo deberá existir unha grave situación de abandono nun mínimo do 50% de perímetro proposto.
Capacidade produtiva dos terreos.	20 puntos	Zonas formadas por terreos de elevada aptitude agropecuaria delimitadas de acordo coa metodoloxía desenvolvida no catálogo de chans agropecuarios e forestais de Galicia ou nos catálogos parciais.
Segundo a poboación do concello.	Concellos de menos de 5.000 hab.: 30 puntos. Concellos entre 5.000 y 10.000 hab.: 20 puntos. Concellos de máis de 10.000 hab.: 10 puntos.	Favorécese os municipios de menor poboación para evitar o risco de despoboamento.
Complementariedade con outros proxectos de aldea modelo e xeración de sinerxías.	20 puntos	Iniciativas para complementar proxectos existentes ou en funcionamento.
Interese local para a posta en valor dos terreos.	20 puntos	Existencia de iniciativas locais para a posta en valor dos terreos. Empresas e/ou particulares interesados en executar iniciativas na área definida.
Perímetros dentro de zonas prioritarias de actuación.	20 puntos	Zonas de actuación declaradas dentro de proxectos estratéxicos promovidos pola Administración autonómica.
Actuacións en zonas con Manifestación de interese (MDI) da Consellería do Medio Rural ou ampliación da base territorial das explotacións existentes.	20 puntos	Presentación de iniciativas de pequenas e medianas empresas do sector primario e agroalimentario galego e outros interesados no ámbito da Manifestación de interese de proxectos. Ampliación da base territorial da explotación ou explotacións existentes.
A puntuación máxima será de 160 puntos. O limiar mínimo para ser seleccionada será de 50 puntos. En caso de igualdade de puntos, priorizaranse as actuacións en función da puntuación obtida en cada un dos criterios na orde no que están definidos.		

Táboa 5. Criterios de selección de alternativas. Aldeas Modelo

B) Criterios para selección de actuacións nas Aldeas Modelo

Actuacións dirixidas á recuperación de terreos en abandono.	Superficies con valores de abandono e/ou infrautilización superiores ao 80% (> 80%) nos terreos do perímetro delimitado: 30 puntos.	Nas aldeas modelo deberá existir unha situación produtiva que permita presumir un estado de abandono ou infrautilización dun mínimo do 50 % da superficie de terras do perímetro delimitado para a aldea modelo.
	Superficies con valores de abandono e/ou infrautilización comprendidos entre o 70 e o 80 % (> 70% - <=80%) nos terreos do perímetro delimitado: 25 puntos.	
	Superficies con valores de abandono e/ou infrautilización comprendidos entre o 50 e o 70 % (>= 50% - <=70%) nos terreos do perímetro delimitado: 20 puntos.	
Producción en ecolóxico.	20 puntos.	Iniciativas que fomenten a produción en ecolóxico.
Posta en valor de soutos tradicionais.	15 puntos.	Soutos cunha superficie superior a 10 ha, definidas en concellos galegos que contan con máis de 250 hectáreas de masas de soutos, ou con entidades interesadas na recuperación de soutos tradicionais.
Actuacións en zonas pertencentes a denominacións de orixe protexidas ou indicacións xeográficas protexidas.	20 puntos.	Actuacións en termos municipais con selos de calidade dentro das zonas xeográficas declaradas en Galicia.

A puntuación máxima será de **85 puntos.**

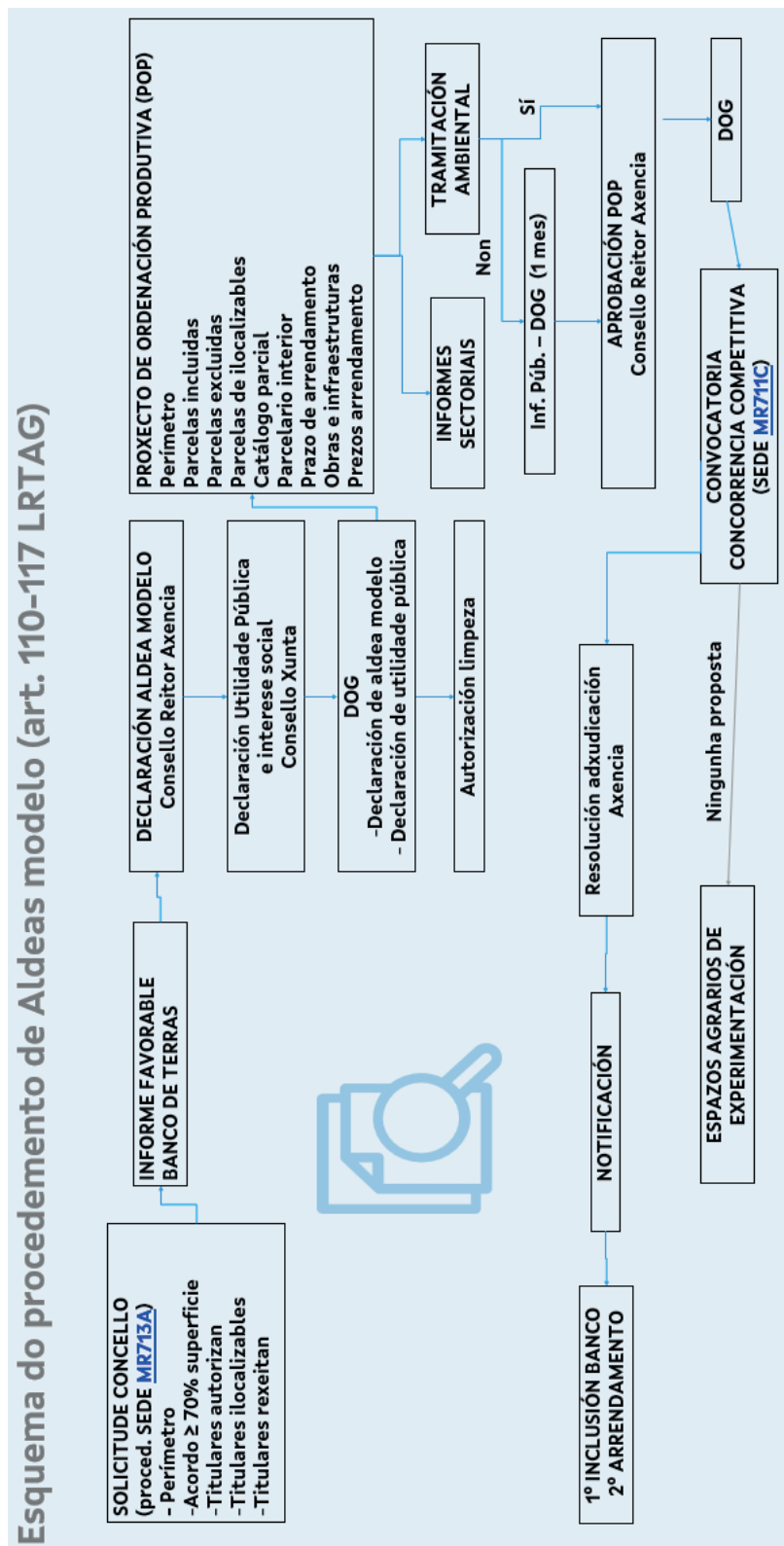
O limiar mínimo para ser seleccionada será de **25 puntos.**

En caso de igualdade de puntos, priorizaranse as actuacións en función da puntuación obtida en cada un dos criterios na orde no que están definidos

Táboa 5. Criterios de selección de alternativas. Aldeas Modelo

C. Fases de tramitación

Imaxe 2. Procedemento de aldeas modelo

2.1.2.1. Espazos Agrarios de Experimentación

O 03/08/2022 o Consello de dirección de Agader declarou o primeiro espazo agrario de experimentación na aldea modelo de Muimenta (Carballeda de Avia). O espazo agrario de experimentación é unha das figuras recollidas na Lei de recuperación e ten como obxecto facilitar que persoas mozas ou emprendedoras podan probar o seu negocio nunha contorna favorable, tendo á súa disposición as terras, así como as instalacións, necesarias para o desenvolvemento da correspondente actividade agraria. Nestes espazos priorizarase o impulso de iniciativas innovadoras con técnicas de produción sostibles, que fomenten a economía circular ou as canles curtas de comercialización.

Na modificación efectuada da Lei 11/2021, do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia na Lei 10/2023, do 28 de decembro, de medidas fiscais e administrativas, no que se modifica o número 2 do artigo 97, establece: [...] No caso de que a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural optar por asumir a xestión directa deses lotes do polígono, esta arrendará ou comprará as parcelas para a súa posterior posta en produción ou incorporación ao Banco de Terras para o seu arrendamento a terceiras persoas. Esta xestión directa tamén poderá levarse a cabo mediante a constitución dun espazo agrario de experimentación coas mesmas características que as reguladas no capítulo III do título VI para a declaración destes espazos en aldeas modelo.[...]"

Do mesmo xeito, modifícase o número 1 do artigo 123, que pasa a ter a seguinte redacción: «1. A Axencia Galega de Desenvolvemento Rural poderá declarar, mediante acordo do seu Consello Reitor, unha aldea modelo como espazo agrario de experimentación cando, rematado o procedemento de concorrência competitiva regulado no artigo 116, non se presentasen en prazo propostas ou ningunha das presentadas cumpra os requisitos exixidos. Tamén poderá declarar como espazo agrario de experimentación, mediante acordo do Consello Reitor, terreos incluídos no ámbito de instrumentos de recuperación ou mobilización de terras ou propiedade de Agader».

Tendo en conta isto último, durante o ano 2024, declarouse en base ao artigo 123.1 da Lei 11/2021, do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia, polo que a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural pode declarar como espazo agrario de experimentación, mediante acordo do Consello Reitor, terreos incluídos no ámbito de instrumentos de recuperación ou mobilización de terras ou propiedade da Axencia; un espazo agrario de experimentación dedicado á horta, no termo municipal de Ferrol.

A parcela obxecto da declaración do espazo pertence á parroquia de Covas (TM Ferrol) e conta coa referencia catastral 15037A5013497000000OL sendo a resultante de dúas parcelas catastrais diferentes explotadas como un só predio que foron agrupadas e na actualidade xa constan baixo unha única referencia catastral. Esta procede da concentración parcelaria de Covas-Esmelle-Marmancón-Mandiá e é titularidade da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural.

Para a posta en funcionamento dos espazos agrarios de experimentación elaborárase un modelo de convenio entre diferentes entidades e buscarase que os emprendedores beneficiados por estes espazos reciban formación e asesoramento.

2.1.3. Agrupacións e actuacións de xestión conxunta

As persoas propietarias ou titulares de dereitos de aproveitamento de terreos agroforestais que pretendan unha xestión común dos ditos terreos poderán solicitar o seu recoñecemento como agrupación forestal ou agrogandeira de xestión conxunta, segundo a finalidade principal da agrupación.

As agrupacións de xestión conxunta terán por finalidade xestionar de forma conxunta e sustentable os terreos agroforestais integrados no perímetro de actuación co fin de, explotalos, recuperalos e pólos en valor, previndo e impedindo o seu abandono.

Tamén favorecerán a produción e comercialización conxunta, o uso en común dos medios para a realización de actividades agrarias e servirán como instrumento para a protección do ambiente, a prevención e defensa contra os incendios forestais, a protección fronte a catástrofes e a mitigación e adaptación contra o cambio climático.

Así mesmo crearán emprego endógeno, colaborando no aumento da calidade de vida e nas expectativas de desenvolvemento da poboación rural e axudarán á transferencia de coñecemento e a introdución de prácticas innovadoras no medio rural.

As agrupacións forestais de xestión conxunta regúlanse pola Lei 7/2012, de 28 de xuño de montes de Galicia.

Poderán solicitar o recoñecemento como agrupacións de xestión conxunta as seguintes entidades cuxa actividade se desenvolva en terreos agroforestais no ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia:

- Asociacións sen ánimo de lucro constituídas para o auxilio, apoio e asesoramento ás persoas propietarias ou titulares dos dereitos de aproveitamento de terreos na planificación da xestión agroforestal e na xestión e comercialización conxunta dos seus aproveitamentos, sempre que estean compostas por persoas titulares dos indicados dereitos dentro da Comunidade Autónoma de Galicia.
- Sociedades civís e comunidades de bens.
- Cooperativas e outras entidades de economía social.
- Sociedades agrarias de transformación.
- Sociedades mercantís reguladas na lexislación de sociedades de capital.
- Sociedades de fomento forestal, para o caso de agrupacións de xestión conxunta forestal.
- Calquera outra que teña por obxecto a recuperación, de forma conxunta, de terras agroforestais.

A. Requirimentos das agrupacións agrogandeiras de xestión conxunta.

As agrupacións agrogandeiras de xestión conxunta deberán dispor da xestión dunha superficie mínima de 10 hectáreas.

As persoas ou entidades que forman parte da agrupación agrogandeira deberán asinar un compromiso de pertenza e de cesión ou delegación da xestión á agrupación durante o tempo previsto de vixencia da actuación.

As agrupacións agrogandeiras poderán asinar acordos de cesión coas persoas titulares de terreos agrogandeiros para o uso e o aproveitamento dos predios destes últimos mediante calquera negocio xurídico válido en dereito, e non será necesaria a súa integración como socios na dita agrupación. Estes acordos incluírán expresamente a obriga da persoa cesionaria de cumprir cos prazos de cesión dispostos neste artigo.

Os estatutos da agrupación de xestión conxunta recollerán, sempre que pola súa natureza mercantil lles sexan aplicables, entre outras, as seguintes previsións:

A maioría dos dereitos de voto deberá ser exercida polas persoas socias que acheguen a propiedade ou os dereitos de uso de parcelas agrogandeiras.

Os dereitos económicos das persoas membros da agrupación. Para tales efectos, de ser o caso, os estatutos sociais poderán prever a posibilidade de que cada participación ou acción social implique unha diferente participación nos beneficios da sociedade.

A obrigatoriedade de que, en caso de obtención de resultados positivos no exercicio económico pola entidade, se proceda á distribución dun beneficio mínimo, cunha porcentaxe sobre o resultado do exercicio ou cos criterios obxectivos para a súa determinación que para tales efectos se fixen nos estatutos.

Mediante o artigo 77 da Lei 11/2021, do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia, crease o Rexistro Público de Agrupacións Agroforestais de Xestión Conxunta da Comunidade Autónoma de Galicia, adscrito á consellaría competente en materia de medio rural, no que se inscribirán as agrupacións agroforestais de xestión conxunta a que se refire o artigo 16 do mesmo texto legal.

Na seguinte táboa móstranse as Agrupacións Forestais de Xestión Conxunta que se integraron no rexistro de agrupacións agroforestais de xestión conxunta durante o ano 2024:

Código no rexistro	Data inscrición	Nome da AFXC	NIF	Concello
MAGRUP-3200003	24/04/24	Asociación de propietarios de Soutos de Tuxe A Senra	G72982499	O Bolo (Ourense)
MAGRUP-3200004	24/04/24	Asociación de propietarios de Soutos de Cambela-Os Palmeiros	G72982499	O Bolo (Ourense)
MAGRUP-3200005	24/04/24	Asociación de propietarios de Soutos de Parada do Sil Canón do Sil	G72982499	Parada do Sil (Ourense)
MAGRUP-3200005	30/04/24	Asociación Forestal de propietarios de Soutos de San Pedro do Incio	G72982499	O Incio (Lugo)
MAGRUP-3200006	06/05/24	Asociación Ribeira de Sucastro (Paradela)	G72982499	Paradela (Lugo)

Táboa 6. Agrupacións inscritas no rexistro de agrupacións agroforestais

2.2. Demanda de terra: instrumentos de mobilización de terras

En canto aos instrumentos de Mobilidade de terras, o Banco de Terras de Galicia e a xestión patrimonial dos predios que o conforman, sobre todo dos predios que son propiedade da axencia, son os que actualmente engloban a maior volume de traballos.

1. Banco de Terras de Galicia

O Banco de terras de Galicia é un instrumento creado pola Consellería do Medio Rural co dobre obxectivo de evitar o abandono da terra agraria e de poñela a disposición de todas aquelas persoas que a necesiten para usos agrícolas, gandeiros, forestais, de conservación da natureza e patrimonio ou outros usos de interese social.

A Lei 11/2021 de recuperación da terra agraria de Galicia reforza o papel do Banco de Terras como instrumento público de intermediación na mobilización da terra agraria, reducindo así trámites administrativos, impulsando a súa axilización e converténdoo na figura fundamental para o desenvolvemento dos novos instrumentos de recuperación da terra agraria.

O Banco de terras de Galicia, dependente da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural, configúrase como un instrumento público de intermediación entre persoas titulares de terras agroforestais e persoas interesadas no seu aproveitamento que ten como obxectivo principal contribuír á mobilización produtiva desas terras mediante arrendamentos, cesións, permutas, alleamentos ou calquera outro negocio xurídico.

A finalidade principal do Banco de terras de Galicia é a xestión, mobilización e recuperación produtiva das terras agrarias, de xeito que se favoreza a mellora da base territorial das explotacións e se asegure a correcta orientación produtiva destas terras.

Actualmente o Banco de terras xestiona máis de 7.000 hectáreas de terreo distribuídas en case 18.000 parcelas. Estas parcelas inclúen tanto propiedades públicas da Xunta de Galicia (Banco de terras) e do Estado como privadas. Os datos básicos do Banco de terras de Galicia a 31 de decembro de 2024 indícanse nas táboas seguintes:

Provincia	Nº Parcelas	Sup. (ha)	Media (ha)
A Coruña	5.660	2.624,23	0,46
Lugo	3.363	1960,53	0,58
Ourense	6.577	1.821,84	0,28
Pontevedra	2.648	668,26	0,25
Galicia	18.248	7.074,86	0,39

Táboa 7. Parcelas incorporadas ao Banco de Terras de Galicia

Provincia	Propiedade de Agader			Propiedade de Terceiros			Convenios descoñecidos		
	Nº parcelas	Sup. (ha)	Sup. media (ha)	Nº parcelas	Sup. (ha)	Sup. media (ha)	Nº parcelas	Sup. (ha)	Sup. media (ha)
A Coruña	5.472	2.261,76	0,41	147	272,90	1,86	41	89,57	2,18
Lugo	2.341	1.704,35	0,73	1.015	249,04	0,25	7	7,14	1,02
Ourense	2.969	944,23	0,32	3.598	876,22	0,24	10	1,39	0,14
Pontevedra	2.140	541,97	0,25	507	126,10	0,25	1	0,19	0,19
Galicia	12.992	5.452	0,42	5.267	1.524	0,29	59	98	1,67

Táboa 8. Total de parcelas no Banco de Terras de Galicia

2

Dentro das parcelas que xestiona o Banco de terras, segundo a súa titularidade, pódense diferenciar as parcelas propiedade do Banco de terras, do Ministerio de Hacienda e as de propiedade de terceiras persoas (táboa 8).

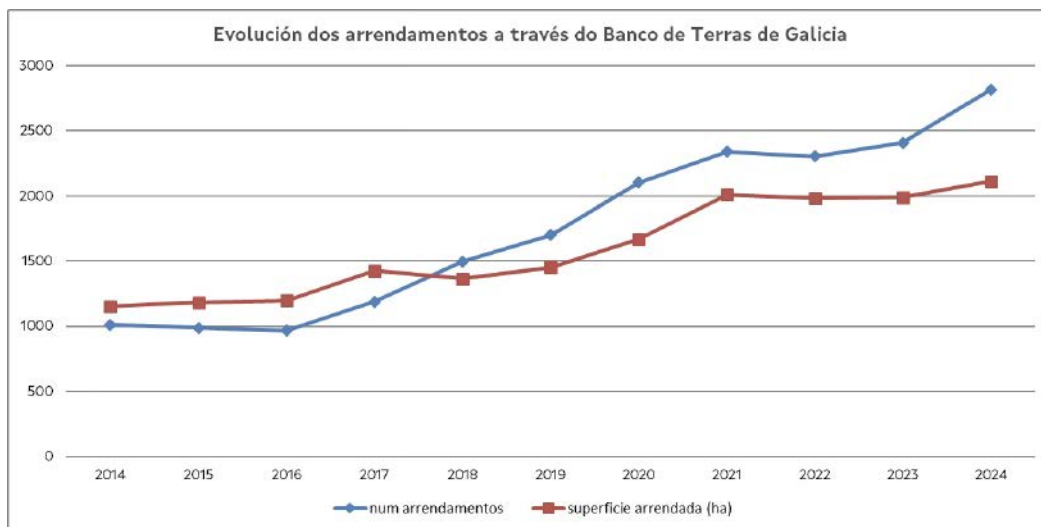
Provincia	Arrendada		En proceso de arrendamento		Dispoñible		Non arrendable		Outras causas	
	Nº parcelas	Sup. (ha)	Nº parcelas	Sup. (ha)	Nº parcelas	Sup. (ha)	Nº parcelas	Sup. (ha)	Nº parcelas	Sup. (ha)
A Coruña	762	593,06	349	297,80	2.118	455,83	999	754,80	1.458	522,74
Lugo	1.193	626,49	367	372,43	1.177	493,74	463	423,35	163	44,52
Ourense	3.197	799,40	73	31,67	2.021	648,99	372	142,07	914	199,71
Pontevedra	193	90,96	207	54,37	1.385	236,37	284	145,63	579	140,93
Galicia	5.319	2.109,91	996	756,27	6.701	1.834,93	2.118	1.465,85	3.114	907,90

Táboa 9. Desagregación por estado de arrendamento

2. As parcelas do Ministerio de Hacienda incorporadas ao Banco de Terras de Galicia son froito dun convenio entre o Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas e a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural [Convenio de colaboración con la Agencia Gallega de Desarrollo Rural sobre gestión de fincas con vocación agraria (BOE núm. 57 do 7 de marzo de 2013)].

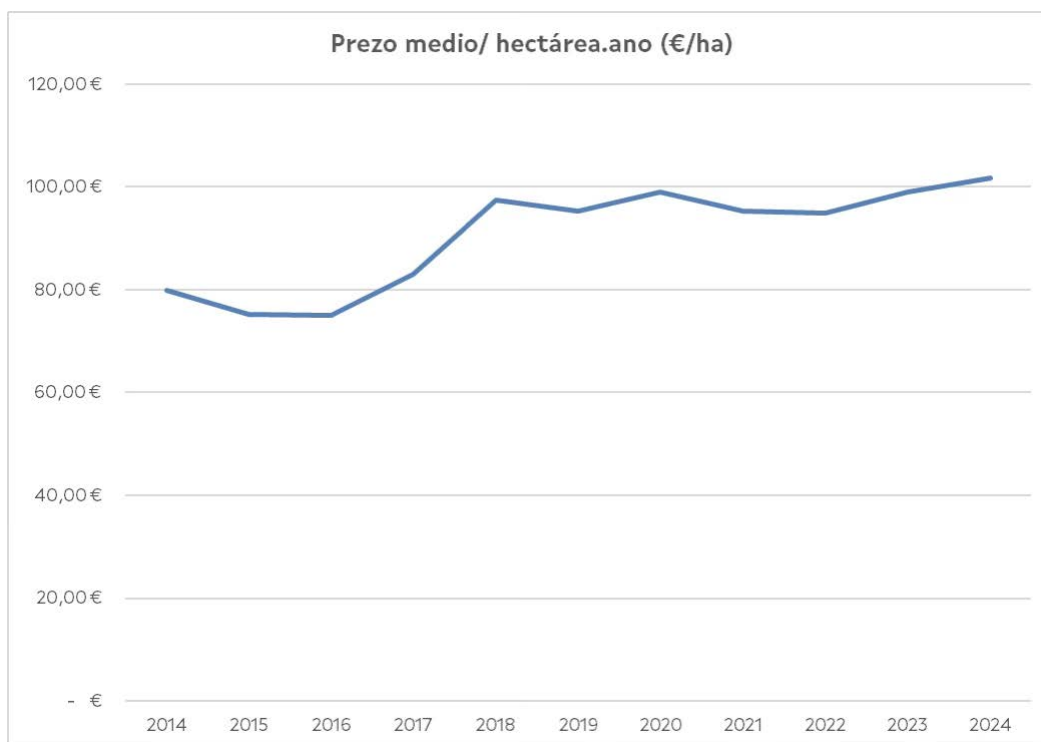

Na seguinte gráfica pódese observar a evolución do número de arrendamentos a través do Banco de Terras nos últimos 10 anos:

Gráfica 1. Evolución dos arrendamentos a través do Banco de Terras de Galicia

A evolución do prezo medio de arrendamento por hectárea e ano identifícase na gráfica seguinte:

Gráfica 2. Evolución dos prezos medios de arrendamento a través do Banco de Terras de Galicia

O impulso ao Banco de Terras é fundamental, debendo minimizar os prazos de resolución dos arrendamentos, para isto estanse analizando os traballos para a toma de decisións estratéxicas necesarias para axilizar o arrendamento das parcelas.

Estase traballando na habilitación dun procedemento para Arrendamento sen concorrencia, e actualizando a aplicación Sitegal (<https://sitegal.xunta.gal/sitegal/>) neste sentido. Deste xeito as persoas interesadas poderán solicitar parcelas durante todo o ano unha vez que pasaran por un procedemento de concorrencia pública e non resultaran adxudicadas.

2.2.2. Banco de Explotacións

O banco de explotacións actuará como un instrumento público de intermediación que terá como finalidade facilitar a posta en contacto entre persoas titulares de explotacións agroforestais que, voluntaria ou forzosamente, abandonan a actividade e persoas interesadas en incorporarse a ela, co obxectivo de garantir a continuidade da explotación e así loitar contra o seu desmantelamento e o abandono sobrevido das terras que a constitúen.

A inclusión de explotacións no Banco iniciárase por solicitude de calquera persoa interesada cuxa explotación estea incluída no Rexistro de Explotacións. As solicitudes de incorporación irán acompañadas dunha declaración xurada da veracidade da información facilitada.

Unha explotación poderá estar incluída no Banco de Explotacións un período máximo de dous anos, contado a partir da data de abandono da actividade.

A persoa titular da explotación ou, de ser o caso, a persoa representante, deberá indicar a relación de parcelas e bens que forman parte da explotación, e poderá establecer un prezo de venda e/ou arrendamento para o seu conxunto, sen que este sexa un requisito obrigatorio. Formarán parte da relación, caso de existiren:

- A) Os bens inmobles de natureza rústica e calquera outro que sexa obxecto de aproveitamento agroforestal.
- B) As construcións e instalacións agroforestais, mesmo de natureza industrial.
- C) gando, as máquinas, os apeiros e demais bens mobles integrados na explotación e afectos a ela.
- D) Os dereitos e obrigas que poidan corresponder ao seu titular e que estean afectos a esta. Entre estes inclúense bens e dereitos de natureza inmaterial, entre outros, os signos distintivos tales como o nome comercial e o rótulo da explotación; a marca e a adscrición ás denominacións de orixe e outras indicacións xeográficas protexidas; as marcas de produción ecolóxica e integrada; a adhesión a un sistema de certificación forestal sustentable, e os dereitos sobre variedades vexetais e dereitos de produción.

Durante o ano 2024 estívoase traballando na posta en marcha do banco de explotacións, e en establecer os modelos normalizados de solicitude de inclusión dunha explotación no Banco de Explotacións e de solicitude de intermediación para o acceso a unha explotación do Banco de Explotacións, consonte establece a Lei 11/2021, do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia (códigos de procedemento MR617B e MR617C).

2.3. Instrumentos de planificación: Mapa de usos agroforestais e catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia.

A Lei de recuperación crea dous novos instrumentos de planificación, que son o Mapa de usos agroforestais de Galicia e o Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia, e inclúe ademais a posibilidade de aprobar Catálogos parciais de solos agropecuarios e forestais.

Para a definición da metodoloxía de traballo partiuse do indicado no art. 24.6, da Lei de recuperación, que establece que para a elaboración do Mapa de usos terase en conta a información recollida no sistema de información de parcelas agrícolas (SIXPAC), o sistema de información de ocupación do solo de España (SIOSE) e o inventario forestal de Galicia (IFCG). No caso de discrepancias prestarase especial atención ao estudo sobre o terreo.

Ademais da análise e integración da información de partida que indica a Lei de recuperación, empregáronse outras fontes auxiliares de información e a revisión de imaxes de alta resolución.

Todas elas fontes de información oficiais que presentan consistencia gráfica e alfanumérica, como a ortofoto PNOA de máxima actualidade (2020), ortofoto voo americano 1956/57 (para o Mapa de usos históricos), declaracións de cultivos (PAC agricultores), imaxes Séntinel-2 (inverno/verán), entre outras fontes de información e bases de datos da Consellería do Medio Rural, e dos estudos puntuais feitos sobre o terreo naqueles casos onde fose necesario.

A partir das diferentes fontes de información realizouse unha edición que principalmente consistiu en dar información temática correcta ás coberturas/ usos (coberturas simples) e xerar xeometrías en casos concretos no ámbito das parcelas, que permitiron xerar as coberturas simples sen alterar as xeometrías do parcelario catastral.

A partir dunha metodoloxía de integración automática da información e considerando como unidade mínima de referencia a parcela catastral, definíronse recintos con coberturas homoxéneas e diferenciáveis das unidades que as circundan.

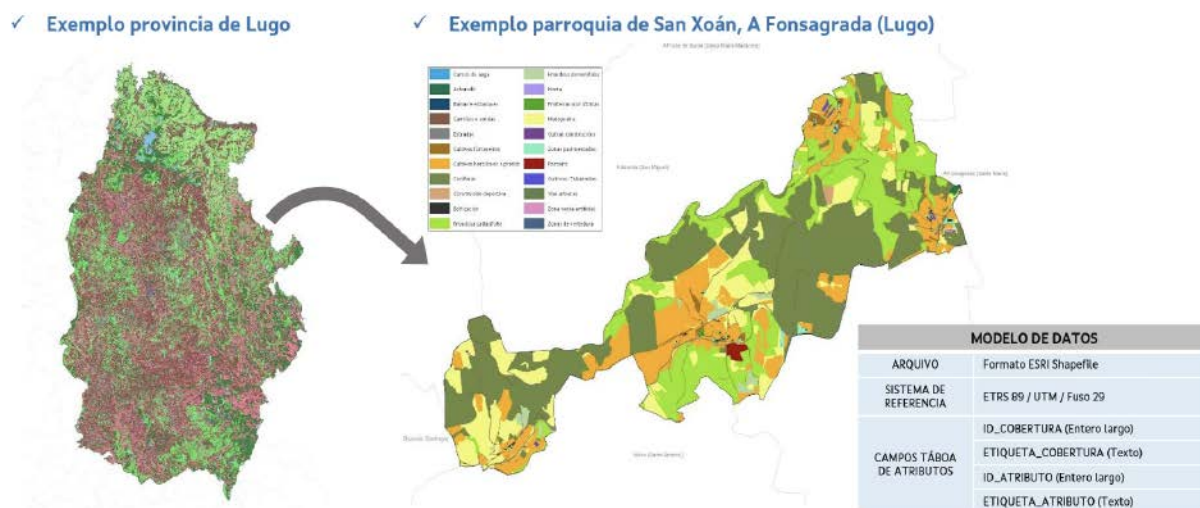
A produción levouse a cabo segundo o modelo de datos do Sistema de Ocupación do Solo en España (SIOSE), modelo que foi ampliado con algunhas clases de coberturas específicas para o territorio galego.

As clases de cobertura e usos a considerar foron os recollidos na base de datos de SIOSE Alta Resolución 2021, un total de 61 clases de cobertura, ademais das clases xa definidas no SIOSE, engadíronse 8 clases máis de coberturas do solo, como cultivos forraxeiros, kiwi e soutos entre outras, coberturas que axudan a definir mellor a idiosincrasia do territorio de Galicia.

No que se refire o mapa de usos actual, contempláronse os traballos de dixitalización, revisión e control de calidade para a totalidade dos concellos de Galicia.

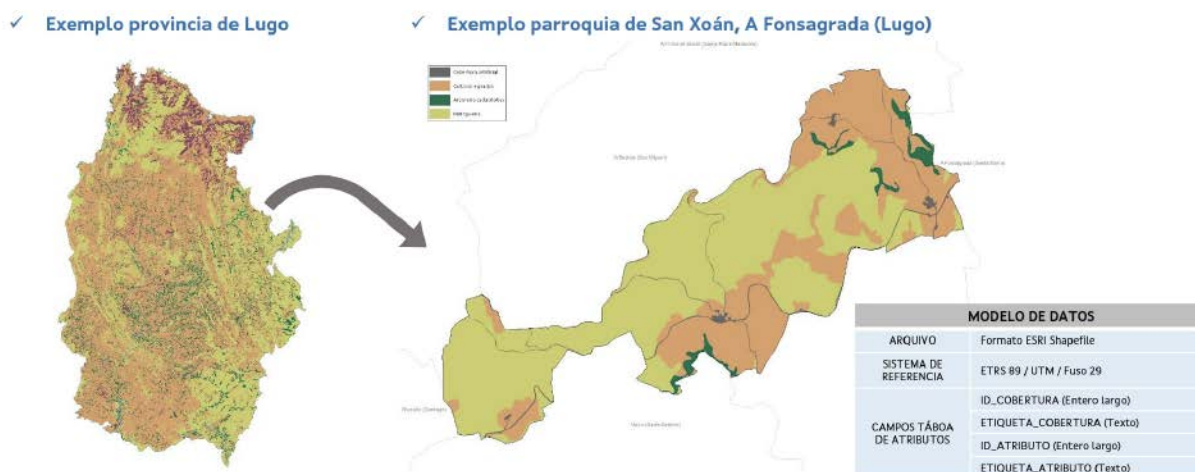

Estes traballos implicaron a revisión, e a edición nos casos onde foi necesario, de 11.027.946 parcelas catastrais e 15.928.854 recintos SIXPAC.

Imaxe 3. Exemplo mapa de usos agroforestais de Galicia. Actuais

Para a elaboración do mapa de usos histórico levouse a cabo un traballo de fotointerpretación sobre o voo histórico do ano 1957, con apoio puntual dos fotogramas dos anos 1946/47. Neste mapa de coberturas históricas emprégase unha descrición simplificada de clases, que inclúe as seguintes coberturas: cultivos e prados, arboredo caducifolias, arboredo especies de repoboación, matogueira, coberturas húmidas e de auga e coberturas artificiais.

Imaxe 4. Exemplo mapa de usos agroforestais de Galicia. Históricos

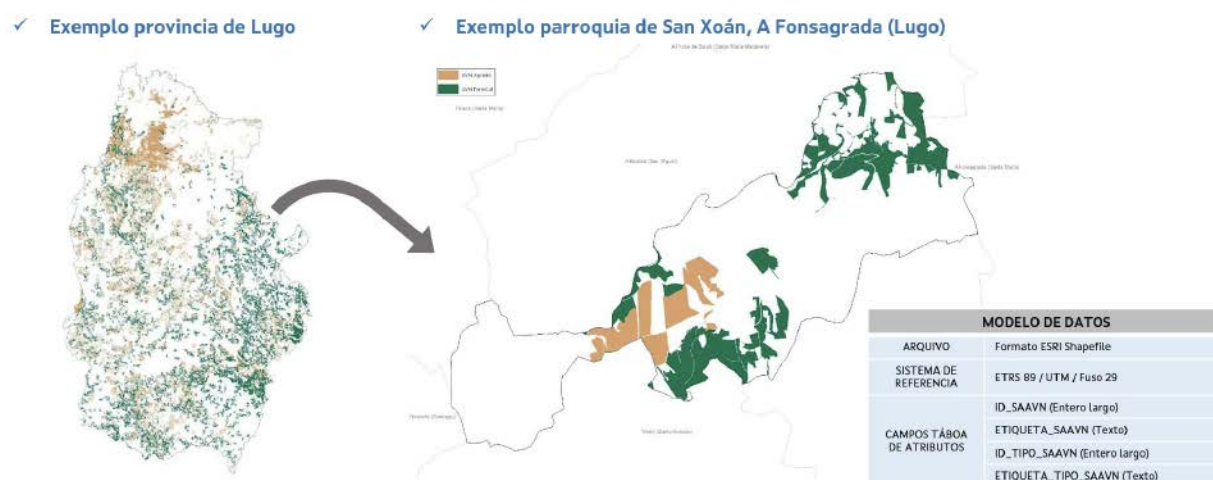
No que se refire o mapa de usos histórico, foron completados os traballos de dixitalización, revisión e control de calidade para a totalidade dos concellos de Galicia.

Catálogo dos sistemas agrarios de alto valor natural

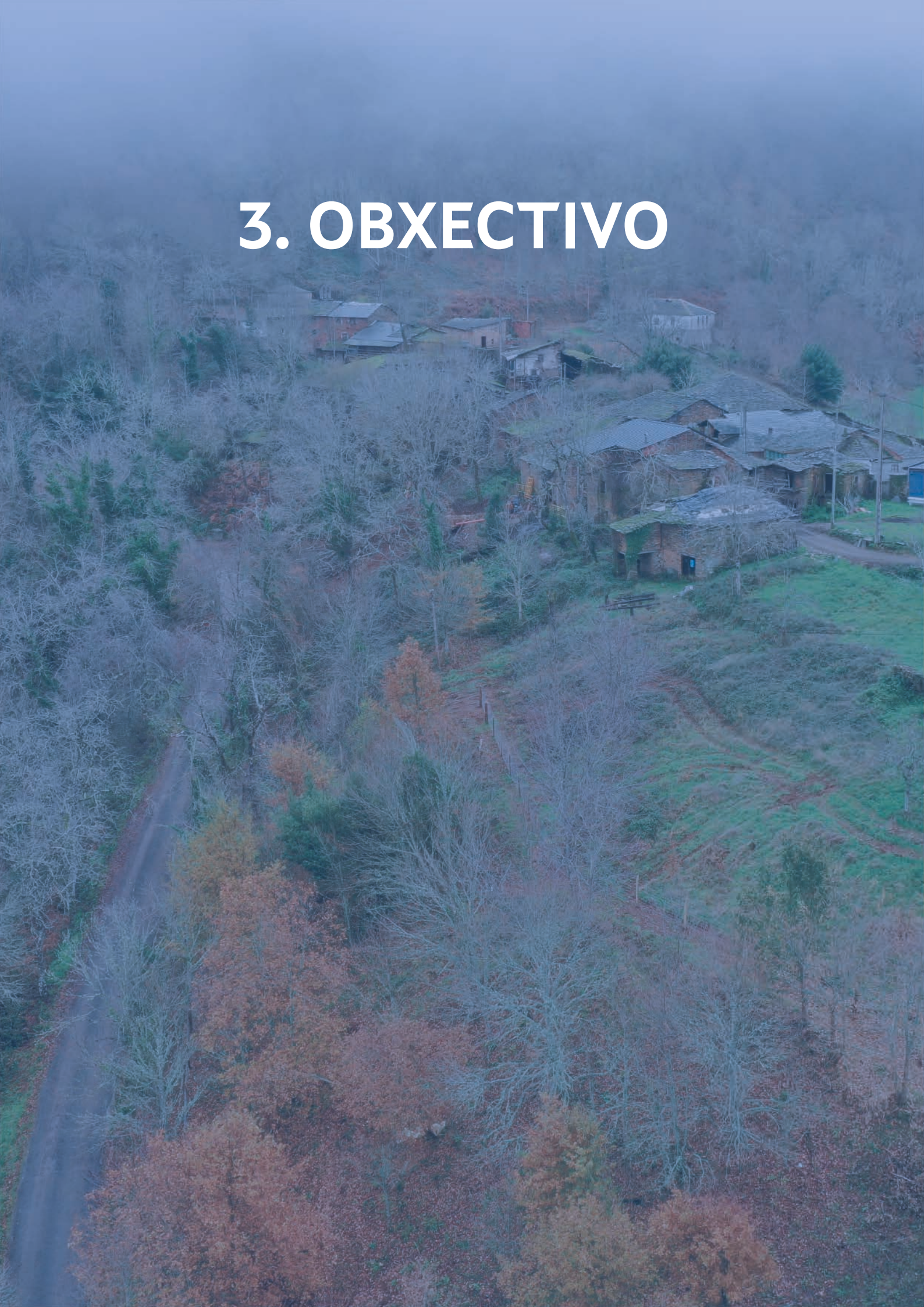
Para a elaboración dos traballos de definición e delimitación do catálogo de sistemas agrarios de alto valor natural de Galicia, trátase de adaptar ao territorio de Galicia as metodoloxías existentes tanto a nivel europeo como nacional para a modelización das áreas agrícolas e forestais de alto valor natural, incorporando información sobre os usos actuais e a súa xestión, co fin de catalogar os sistemas agrarios que manteñen e producen servizos de abastecemento (materias e produtos) ao tempo que dan soporte á biodiversidade e aos procesos naturais.

Durante á análise e identificación dos Sistemas Agrarios de Alto Valor Natural, unha vez adxudicado o contrato para a execución destes traballos, e segundo a proposta realizada polo adxudicatario, ao longo de 2023-24 realizáronse as seguintes tarefas: unha análise e revisión bibliográfica, unha análise da información de partida e un deseño da proposta metodolóxica. A partires dese deseño metodolóxico, elaborouse a definición e identificación do Catálogo de Sistemas Agrarios de Alto Valor Natural, que inclúe as áreas agrícolas e as áreas forestais de alto valor.

Imaxe 5. Exemplo catálogo de sistemas agrarios de alto valor natural

3. OBXECTIVO

Este Plan de actuación ten como propósito avanzar na consecución dos obxectivos da Lei de recuperación, que inclúen a xestión da terra agroforestal, a ordenación dos seus usos, a loita contra o seu abandono e o fomento da súa recuperación. Con este fin establécense os seguintes obxectivos específicos:

- ▶ **Obxectivo 1:** Asegurar o axeitado desenvolvemento das funcións da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural relacionadas coa recuperación da terra agraria de Galicia.
- ▶ **Obxectivo 2:** Planificar os usos das terras agroforestais para garantir unha xestión eficiente das terras agrarias dende un punto de vista económico, social e ambiental.
- ▶ **Obxectivo 3:** Facilitar a mobilización de terra para uso agroforestal mediante a posta en contacto das persoas propietarias ou titulares dos dereitos de uso ou aproveitamento das terras coas persoas que demandan terras, fomentando os arrendamentos a través do Banco de Terras de Galicia e as permutas de especial interese agrario.
- ▶ **Obxectivo 4:** Promover a posta en produción das terras agroforestais de Galicia impulsando instrumentos de mobilización e recuperación da terra agraria.
- ▶ **Obxectivo 5:** Fomentar a recuperación da terra agraria a través de medidas financeiras de incentivo que terán por obxecto apoiar os investimentos requiridos polos instrumentos de mobilización e recuperación da terra agraria.

4. PLAN DE ACTUACIONES

An aerial photograph of a rural landscape. In the foreground, there are lush green fields with some scattered trees. In the middle ground, a small village with several houses is visible, surrounded by more greenery and trees. In the background, a large, hilly mountain rises under a cloudy sky. The text '4. PLAN DE ACTUACIONES' is overlaid in white, bold, sans-serif font in the upper center of the image.

4.1. EIXES ESTRATÉXICOS.

Os obxectivos do Plan concréntanse en cinco eixes estratéxicos divididos en propostas de actuación a desenvolver no ano 2025 en base aos traballos xa executados entre os anos 2020 e 2024.

Os eixes estratéxicos de actuación para o ano 2025 son os seguintes:

- Eixe 1: Organización administrativa
- Eixe 2: Planificación de usos agroforestais
- Eixe 3: Procedementos e instrumentos de mobilización de terras
- Eixe 4: Actuacións e instrumentos de recuperación de terras
- Eixe 5: Medidas de fomento

Eixe 1. Organización administrativa

A Axencia Galega de Desenvolvemento Rural créase pola disposición adicional sexta da Lei 5/2000, do 28 de decembro, de medidas fiscais e de réxime orzamentario e administrativo, como un ente de dereito público dos previstos no artigo 12.1 b) do texto refundido da Lei de réxime financeiro e orzamentario de Galicia, aprobado polo Decreto lexislativo 1/1999, do 7 de outubro. A lei citada crea a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural coa finalidade de que sexa o instrumento básico de actuación da Xunta de Galicia no fomento e na coordinación do desenvolvemento rural galego, para mellorar as condicións de vida e evitar o despoboamento dese territorio.

Co desenvolvemento desa lei aprobouse o regulamento da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural, mediante o Decreto 79/2001, do 6 de abril. A Axencia Galega de Desenvolvemento Rural está adscrita á Consellería do Medio Rural, en virtude do Decreto 149/2018, do 5 de decembro, polo que se establece a estrutura orgánica da Consellería do Medio Rural e se modifica parcialmente o Decreto 177/2016, do 15 de decembro, polo que se fixa a estrutura orgánica da Vicepresidencia e das consellerías da Xunta de Galicia.

Coa finalidade de racionalizar e mellorar a coordinación das actuacións da administración autonómica en materia de desenvolvemento rural, a lei de creación da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural modificouse mediante a Lei 12/2008, do 3 de decembro, pola que se modifican a Lei 7/1996, do 10 de xullo, de desenvolvemento comarcal de Galicia, e a Lei 5/2000, do 28 de decembro, de medidas fiscais e de réxime orzamentario e administrativo, e se racionalizan os instrumentos de xestión comarcal e de desenvolvemento rural.

Finalmente, a Lei 11/ 2021, do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia, a través da regulación de novos instrumentos, tanto de planificación do territorio como de mobilización e recuperación de terras, propón unha ordenación integral e unha xestión do territorio rural máis eficiente económica e ambientalmente. A posta en marcha destes novos instrumentos supón a asunción por parte da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural de novas funcións e competencias.

Coa finalidade de desenvolver axeitadamente todos os obxectivos desta lei, esta prevé a creación de novos órganos, como son o Consello de xestión da terra agroforestal ou as entidades colaboradoras, que teñen encomendadas funcións de apoio á Axencia Galega de Desenvolvemento Rural.

A Lei de recuperación xera así un novo marco de actuación para o desenvolvemento rural que ten como axente vertebrador á Axencia Galega de Desenvolvemento Rural. Para dar resposta aos obxectivos fixados na lei, a Axencia está a abordar unha reorganización administrativa, que implica a mellora e reestruturación dos seus recursos tanto humanos como materiais.

Eixe 2. Organización administrativa

A Lei de recuperación crea dous novos instrumentos de planificación, que son o Mapa de usos agroforestais de Galicia e o Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia, e inclúe ademais a posibilidade de aprobar Catálogos parciais de solos agropecuarios e forestais.

No que se refire ao **Mapa de usos agroforestais**, no artigo 24 da Lei de recuperación descríbese como segue:

“O Mapa de usos agroforestais de Galicia constitúe un documento técnico que reflectirá o uso das terras de carácter agroforestal no momento da súa elaboración ou, de ser o caso, da correspondente revisión. Este mapa servirá de base para a planificación das actuacións do conxunto dos órganos das administracións públicas, das entidades do sector público con competencias relacionadas co desenvolvemento rural e das entidades privadas interesadas, en todo o referente á ordenación e xestión de usos das terras agroforestais.

O mapa analizará e identificará os sistemas agrarios de alto valor natural como base da infraestrutura verde rural”.

O **Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia** regúlase nos artigos 25 a 32 da Lei de recuperación e configúrase como un documento técnico que representa o instrumento marco para a ordenación e xestión do desenvolvemento dos usos dos solos agropecuarios e forestais sobre o territorio galego.

Para elo, o Catálogo debe clasificar a totalidade dos terreos agroforestais en agropecuarios ou forestais procurando unha distribución idónea dos solos agropecuarios e forestais sobre o territorio en función da súa aptitude actual e potencial, mediante unha análise de factores físicos, ambientais, estruturais e socioeconómicos, que favorecerá desenvolvemento produtivo deste tipo de solos fronte abandono da terra e permitirá garantir unha superficie agraria útil próxima a media nacional ou europea.

O Catálogo de solos no correspondente aos terreos agropecuarios e forestais establecerá a regulación de usos permitidos, prohibidos e autorizables.

Tanto nos terreos agropecuarios como nos forestais, o catálogo identificará os solos rústicos de alta produtividade agropecuaria e forestal, respectivamente, que constituirán os solos rústicos de especial protección agropecuaria ou forestal regulados na Lei 2/2016, do 10 de febreiro, do solo de Galicia.

O Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia, pode concretarse e desenvolverse parcialmente con maior grado de detalle e precisión espacial en Catálogos parciais, que poderán aprobarse de xeito anticipado e que serán incorporados posteriormente o Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia.

Segundo indica o artigo 32 da Lei de recuperación os instrumentos de ordenación territorial e planeamento urbanístico, así como os plans derivados de políticas sectoriais que teñan incidencia no territorio, deberán ter en conta as determinacións do Catálogo de solos agropecuarios e forestais e dos catálogos parciais. En concreto, o contido dos catálogos resultará directamente vinculante e prevalecerá sobre a información que, sobre o solo rústico, se reflicte nos planos que integran a cartografía do Plan básico autonómico de Galicia, así como tamén sobre calquera instrumento de planeamento urbanístico vixente.

Os instrumentos de ordenación territorial e urbanística redactados a partir da aprobación dos catálogos deberán ter en conta no seu modelo de ordenación territorial e nas actuacións que propoñan a orientación agropecuaria ou forestal dos terreos e o seu grao de produtividade ou aptitude para estes usos segundo o establecido no Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia ou nos catálogos parciais.

O artigo 33 da Lei de recuperación indica que os instrumentos de identificación e ordenación dos usos da terra agroforestal regulados no Capítulo II de instrumentos de planificación serán públicos e a cartografía e información xeográfica será posta a disposición da cidadanía.

Eixe 3. Procedementos e instrumentos de mobilización de terras

A Lei de recuperación establece procedementos e instrumentos para que a Administración asuma a mediación entre as persoas titulares de terras agroforestais e as persoas interesadas no se aproveitamento, coa finalidade de contribuír á súa mobilización produtiva.

Con este fin a lei reforza o Banco de terras de Galicia, crea o Banco de explotacións e regula dun xeito máis preciso o procedemento de permutas de especial interese agrario, anteriormente regulado na Lei 4/2015, do 17 de xuño, de mellora da estrutura territorial de Galicia.

O Banco de terras configúrase como un instrumento público de intermediación para a mobilización da terra mediante arrendamentos, cesións, permutas, alleamentos ou calquera outro negocio xurídico, de xeito que se favoreza a mellora da base territorial das explotacións e se asegure a correcta orientación produtiva destas terras.

O Banco de explotacións créase tamén como un instrumento público de mediación coa finalidade de facilitar a posta en contacto entre titulares de explotacións que, voluntaria ou forzosamente, abandonan a actividade, e persoas interesadas en incorporarse a elas, co obxectivo de garantir a continuidade das explotacións e así loitar contra o seu desmantelamento e o abandono das terras que as conforman.

A través do Banco de explotacións porase a disposición das persoas interesadas a información vinculada ás explotacións incluídas no Banco co obxecto de que esa información sexa de utilidade na consecución de negocios de cesión ou arrendamento entre as persoas titulares e as interesadas.

Do mesmo xeito que xa establecía a Lei 4/0215, a Lei de recuperación da terra agraria de Galicia fomenta o uso voluntario das permutas para dotar dunha maior base territorial ás explotacións existentes co fin de conseguir unha maior rendibilidade ou sostibilidade da súa actividade.

Ademais, a Lei de recuperación introduce as permutas de especial interese agrario, definidas como aquelas que cómpren algúns dos seguintes requisitos:

- ▶ Contribuír á adecuación dos usos do solo ás previsións do Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia.
- ▶ Estar incluídas en procedementos de reestruturación parcelaria.
- ▶ Ser empregadas como instrumentos de mobilización en polígonos agroforestais, aldeas modelo ou actuacións de xestión conxunta.
- ▶ Contribuír á eliminación de servidumes de paso.
- ▶ Permutas nas que interveñan parcelas pertencentes á Axencia Galega de Desenvolvemento Rural.
- ▶ Eliminación de parcelas enclavadas.
- ▶ Consolidación da propiedade de superficies inscritas no Sistema rexistral forestal de Galicia.

A Lei de recuperación prevé medidas para fomentar a execución das permutas de parcelas agroforestais de especial interese agrario que se leven a cabo con carácter voluntario e cumpran as condicións descritas no parágrafo anterior.

Eixe 4. Actuacións e instrumentos de recuperación de terras

A Lei de recuperación regula tres novos instrumentos para recuperar as terras agrarias en situación de abandono ou infrautilización: os polígonos agroforestais, as aldeas modelo e as actuacións de xestión conxunta.

Estes instrumentos poñen en conexión a oferta e a demanda de terra, garantindo a seguridade xurídica dos investimentos e os dereitos das persoas titulares a través da mediación e o soporte técnico dos poderes públicos.

Os polígonos agroforestais teñen por obxecto pór en produción áreas de terra agroforestal con boa capacidade produtiva que acadaron co paso do tempo estados de abandono ou infrautilización, recuperando deste xeito unha acaída actividade de explotación agrícola ou forestal.

Estes instrumentos poden poñerse en marcha por iniciativa da Administración ou por solicitude de particulares, sendo necesario en calquera caso o acordo das persoas titulares do dereito de uso ou aproveitamento de máis do 70 % da superficie do polígono. Outra condición necesaria para o desenvolvemento do polígono é a existencia dun estado de abandono ou infrautilización nun mínimo do 50 % da superficie do polígono, agás no caso de polígonos cortalume ou de que os titulares se comprometan ao mantemento ou posta en produción das parcelas.

Unha vez que se cumpren ditas condicións, as persoas titulares dos dereitos de uso ou aproveitamento das parcelas deben optar por poñer a producir as súas parcelas conforme a ordenación de usos do proxecto ou ben arrendalas ou vendelas ao axente promotor produtivo do polígono.

Os polígonos agroforestais poden incluír a reestruturación da propiedade co fin de que as parcelas ou lotes de parcelas teñan un tamaño suficiente para garantir a rendibilidade en función do tipo de cultivo ou aproveitamento.

Coas aldeas modelo búscase a recuperación da actividade agrícola ou gandeira nos terreos circundantes á aldea, particularmente daqueles en estado de abandono ou infrautilización, así como a revitalización económica e social dos núcleos incluídos nelas. Para elo, este instrumento promove a recuperación da capacidade agronómica da terra agraria localizada arredor do núcleo de poboación de xeito sustentable co fin de crear actividade agrogandeira ao mesmo tempo que se reduce o risco de incendio.

As aldeas modelo deben cumprir os seguintes requisitos:

- ▶ Que o concello xustifique que dispón do acordo dos titulares dos dereito de uso ou aproveitamento dun mínimo do 70% da superficie do perímetro do proxecto. Estes titulares deberán asumir o compromiso de incorporación dos terreos ao Banco de terras por un período mínimo de dez anos.
- ▶ Que o concello estea adherido ao sistema público de xestión da biomasa nas faixas secundarias creado ao abeiro do convenio entre a Xunta de Galicia, a Fegamp e a empresa pública Seaga.
- ▶ Que exista grave situación de abandono nun mínimo do 50% da superficie do perímetro proposto.
- ▶ Que as terras incluídas no perímetro proposto posúan maioritariamente boas características produtivas.

Unha vez declarada a aldea modelo e tras a declaración de utilidade pública do proxecto, a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural poderá levar a cabo os traballos de roza e

acondicionamento dos terreos incluídos nela e elaborará un proxecto de ordenación produtiva para, posteriormente, convocar un procedemento de concorrência competitiva para a selección de propostas para o aproveitamento das parcelas incorporadas á aldea modelo.

Estas propostas deberán recoller a totalidade das terras incluídas na aldea modelo, aínda que é posible que dúas ou máis persoas formulen propostas parciais sempre que no seu conxunto se incorpore a totalidade das terras incluídas na aldea. Unha vez resolto o procedemento de selección, procederase á sinatura dos contratos de arrendamento entre os titulares dos terreos e a persoa que formulou a proposta seleccionada a través do Banco de terras.

As agrupacións de xestión conxunta poderán ter calquera forma xurídica admitida en dereito e deberán inscribirse no rexistro administrativo correspondente creado ao efecto.

Estas agrupacións voluntarias terán por finalidade a xestión conxunta e sustentable dos terreos agroforestais co fin de recuperalos e poñelos en valor, impedir o seu abandono, servir como instrumento para a protección do medio ambiente, a prevención e defensa contra os incendios forestais, a protección fronte a catástrofes e a loita contra o cambio climático.

Tamén se busca a creación de emprego, colaborando no aumento da calidade de vida e expectativas de desenvolvemento da poboación rural. O obxecto das agrupacións agrogandeiras e forestais de xestión conxunta será:

- ▶ A mobilización e posta en valor de terreos agroforestais por medio dunha actuación de xestión conxunta.
- ▶ A explotación e aproveitamento conxunto dos terreos agroforestais mediante unha xestión sustentable e multifuncional dos produtos e servizos agroforestais, contribuíndo a aumentar a rendibilidade e a calidade das producións.
- ▶ A produción e comercialización conxunta de produtos agroforestais, a realización de melloras no medio rural, a promoción e desenvolvemento agrario e a prestación de servizos comúns que sirvan para esta finalidade.
- ▶ Este modelo de xestión conxunta non suporá a reorganización da propiedade dos terreos e requirirá que a superficie que se integre no perímetro de actuación represente, voluntariamente, un mínimo do 70% do total da superficie das parcelas do perímetro.

Ademais, suporá a obrigatoriedade da súa xestión e aproveitamento de maneira conxunta durante o tempo de vixencia da actuación de recuperación e posta en valor deses terreos.

Eixe 5. Instrumentos de fomento

A Lei de recuperación establece no seu título VII os instrumentos de fomento da terra agraria de Galicia, agrupados en dous capítulos.

No artigo 66 da LRTAG faise referencia ás medidas de fomento das permutas de especial interese agrario, no seu punto 3 indica que a consellaría competente en materia de medio rural poderá establecer liñas de axudas específicas de inmatriculación rexistral dos predios. Así mesmo, as permutas acollidas a este procedemento non precisarán de permisos nin licenzas de segregación.

Tamén se inclúen os espazos agrarios de experimentación como medida de fomento da incorporación de persoas mozas ou emprendedoras á actividade agraria.

E no título VII régulanse os instrumentos de fomento da recuperación da terra agraria de Galicia, onde se recollen os convenios que se poden subscribir con entidades colaboradoras para a realización de actuacións de asesoramento na posta en marcha dos instrumentos de mobilización e de recuperación da terra agraria, entre as que se atopan os Grupos de Desenvolvemento Rural (GDR), implantados no territorio autonómico.

4.2. PROPOSTA DE ACTUACIÓNS

Eixe 1. Organización administrativa

Eixe 1.1 Mellora da capacidade de xestión da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural

Co fin de constituír o ente público Agader como unha axencia pública autonómica, no ano 2022 iniciouse a tramitación do proxecto de decreto polo que se constituirá a Axencia Galega de Desenvolvemento e se aprobarán os seus estatutos. A constitución desta axencia pública, non só dará resposta ás esixencias da Lei 16/2010, do 17 de decembro, de organización e funcionamento da Administración xeral e do sector público autonómico de Galicia [LOFAXGA] senón tamén, ás necesidades que se poñen de manifesto coa posta en marcha da Lei de recuperación da terra agraria de Galicia. A Axencia Galega de Desenvolvemento Rural fusionará o actual ente público Agader e máis a Dirección Xeral de Desenvolvemento Rural, hoxe dependente da Consellería do Medio Rural, o que lle permitirá gañar en tamaño e poder para xestionar a política de desenvolvemento rural de xeito integrado, máis eficaz e eficiente.

Durante o ano 2025 continuarase traballando no decreto polo que se constituirá a Axencia Pública Autonómica de Desenvolvemento Rural, así como os seus estatutos. Unha vez aprobados os estatutos, establecerase a nova estrutura da Axencia, que integrará a actual Dirección Xeral de Desenvolvemento Rural. Coa incorporación desta dirección xeral reforzaranse as capacidades da entidade e complementarase as actuacións que se están a levar a cabo en materia de xestión da terra agraria. Esta sinerxía é chave á hora de garantir un maior impacto na implementación da política pública de desenvolvemento rural e na consecución dos obxectivos establecidos no novo marco normativo.

Así mesmo, estase a elaborar o contrato de xestión da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural que establecerá os principais obxectivos estratéxicos da Axencia. Este contrato marcará a folla de ruta a seguir dende a Axencia para poder impulsar a Lei de recuperación.

O obxecto do contrato de xestión da Axencia é establecer o marco de relacións entre esta e a Xunta de Galicia e, polo tanto, determinar os compromisos asumidos por cada unha das partes. A estes efectos, neste documento trátase de regular a actividade da Axencia mediante a determinación dos diferentes obxectivos conducentes ao cumprimento da súa misión, así como reflectir o enfoque estratéxico que debe darse ao seu desenvolvemento e a asignación dos recursos orzamentarios e a dotación de persoal precisa para levar a cabo devanditas actividades. A estrutura deste contrato parte dos aspectos máis xerais e estratéxicos, evoluciona ata os máis particulares e operativos que se esperan acadar dentro do marco temporal do contrato plurianual de xestión e, finalmente, define os indicadores de medición dos resultados.

A regulación contida neste contrato complétase mediante unha serie de cláusulas que regulan diversos aspectos tales como o marco económico-financeiro, os compromisos recíprocos, o réxime de responsabilidades, a súa revisión e modificación, e o seu seguimento, avaliación e control.

Eixe 1.2. Funcionamento do Consello de Xestión da Terra Agroforestal

O 21 de xuño de 2022 constitúise e realizouse a primeira xuntanza do Consello de Xestión da Terra Agroforestal, para a súa posta en marcha e a presentación dos avances na elaboración do Mapa de usos agroforestais de Galicia.

Ao longo de 2025 este Consello continuará desenvolvendo as súas funcións, especialmente no referido aos informes preceptivos sobre o Mapa de usos agroforestais de Galicia e o Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia, así como a análise ou estudo da regulación normativa, propostas de actuación ou traballos técnicos que corresponda.

Eixe 1.3. Implementación dun sistema informático para a aplicación da Lei de recuperación

O Sistema de Información de Terras de Galicia (INFO-SITEGAL) é descrito no artigo 22 da Lei de recuperación da seguinte forma:

“O Sistema de información de terras de Galicia, definido conforme o sinalado no artigo 4, correspóndenlle as seguintes funcións:

- a) Actuar como sede electrónica do Banco de Terras de Galicia, integrando neste os procedementos de incorporación, solicitudes de arrendamento, notificacións e rexistros, de ser o caso, xestión dos procedementos administrativos e, en xeral, cantas funcións lles sexan outorgadas ás sedes electrónicas na normativa legal.
- b) Recoller nun sistema de información xeográfica todas as referencias cartográficas, nos diferentes formatos e fontes, das parcelas do Banco de Terras de Galicia que están á espera de ser incorporadas, as xa incorporadas, nos seus diferentes estados, e as que foron xa dadas de baixa.
- c) Recoller os datos procedentes de aldeas modelo e polígonos agroforestais, así como os procedentes do Banco de Explotacións, do Rexistro de Polígonos Agroforestais e do Rexistro de Agrupacións Agroforestais de Xestión Conxunta.
- d) Permitir ás persoas usuarias o acceso web aos datos alfanuméricos e cartográficos que non estean protexidos pola normativa.
- e) Servir como acceso á sede electrónica da Xunta de Galicia para todos os procedementos desenvolvidos nesta lei.”

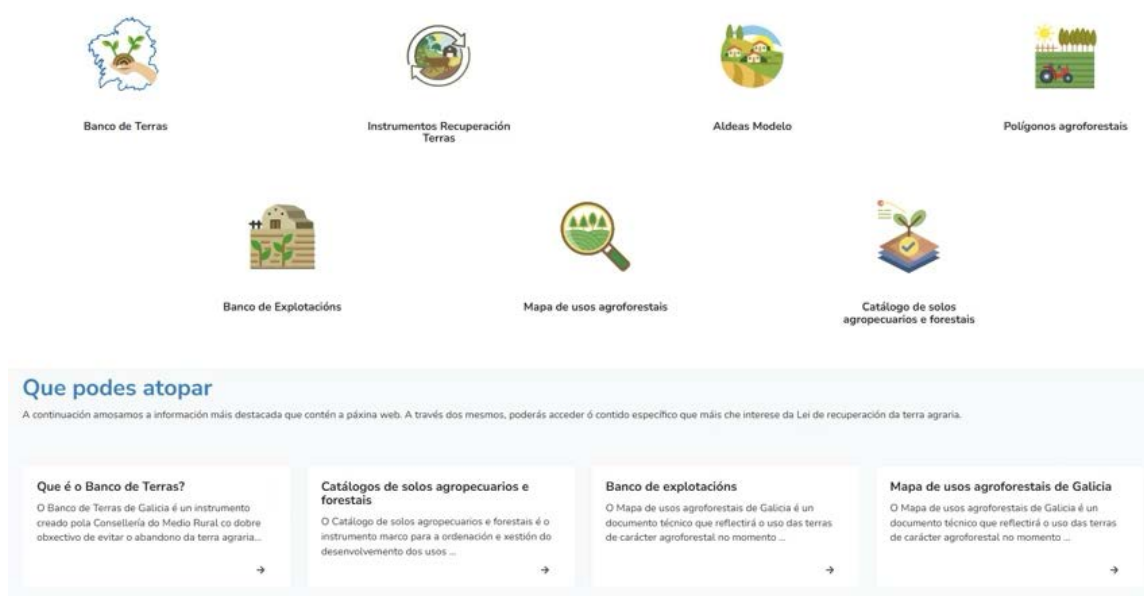

O SITEGAL naceu no ano 2007 como unha ferramenta web na que poder consultar e solicitar as parcelas incorporadas ao Banco de Terras de Galicia. Deste xeito, o SITEGAL foi dende o inicio unha ferramenta fundamental para a xestión integral do Banco de Terras de Galicia, converténdose en indispensable para a posta en marcha e funcionamento deste instrumento de mobilización de terras.

Coa publicación no ano 2021 da Lei de recuperación, a aplicación INFO-SITEGAL (<https://info-sitegal.xunta.gal/gl>) debe implementar as súas funcionalidades co fin de integrar toda a información sobre os diferentes instrumentos que se regulan na lei e que inclúen instrumentos de ordenación, de mobilización e de recuperación de terras. Deste xeito, o INFO-SITEGAL convértese nun punto de acceso único a toda a información resultante da aplicación da Lei de recuperación; unha información que irá aumentando a medida que os instrumentos regulados nesta lei se desenvolvan e estendan a máis ámbitos territoriais.

Para dar resposta ao anterior e incrementar a información e documentación dispoñible para toda a cidadanía e profesionais do sector que teñan interese nos instrumentos desta Lei, ao longo dos últimos anos a Consellería do Medio Rural formalizou diferentes acordos de colaboración coa Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia (AMTEGA) e o Instituto de Estudos do Territorio (IET).

En outubro de 2022 púxose en marcha un novo portal web de INFO-SITEGAL no que se centraliza o acceso á información dos diferentes instrumentos regulados na Lei de recuperación por dúas vías: un menú de iconas (figura 37) e un menú principal (figura 38).

Imaxe 6. Iconas de enlace ás distintas aplicacións e apartados da web

Tanto dende o menú de iconas, como dende o apartado "Que podes atopar" accédese á aplicación web de xestión do Banco de Terras e a información xeográfica dos instrumentos de recuperación de terras.

O portal tamén inclúe un apartado con material divulgativo sobre a Lei de recuperación, no que se pode atopar un vídeo resumo e varias presentacións sobre os diferentes procedementos e instrumentos regulados na lei. Todo este material forma parte do plan de divulgación da lei e atópase dispoñible para o seu emprego por parte do persoal técnico da Consellería do Medio Rural, os Grupos de Desenvolvemento Rural, persoal técnico dos concellos ou calquera outra persoa interesada.

Imaxe 7. Menú principal de INFO-SITEGAL

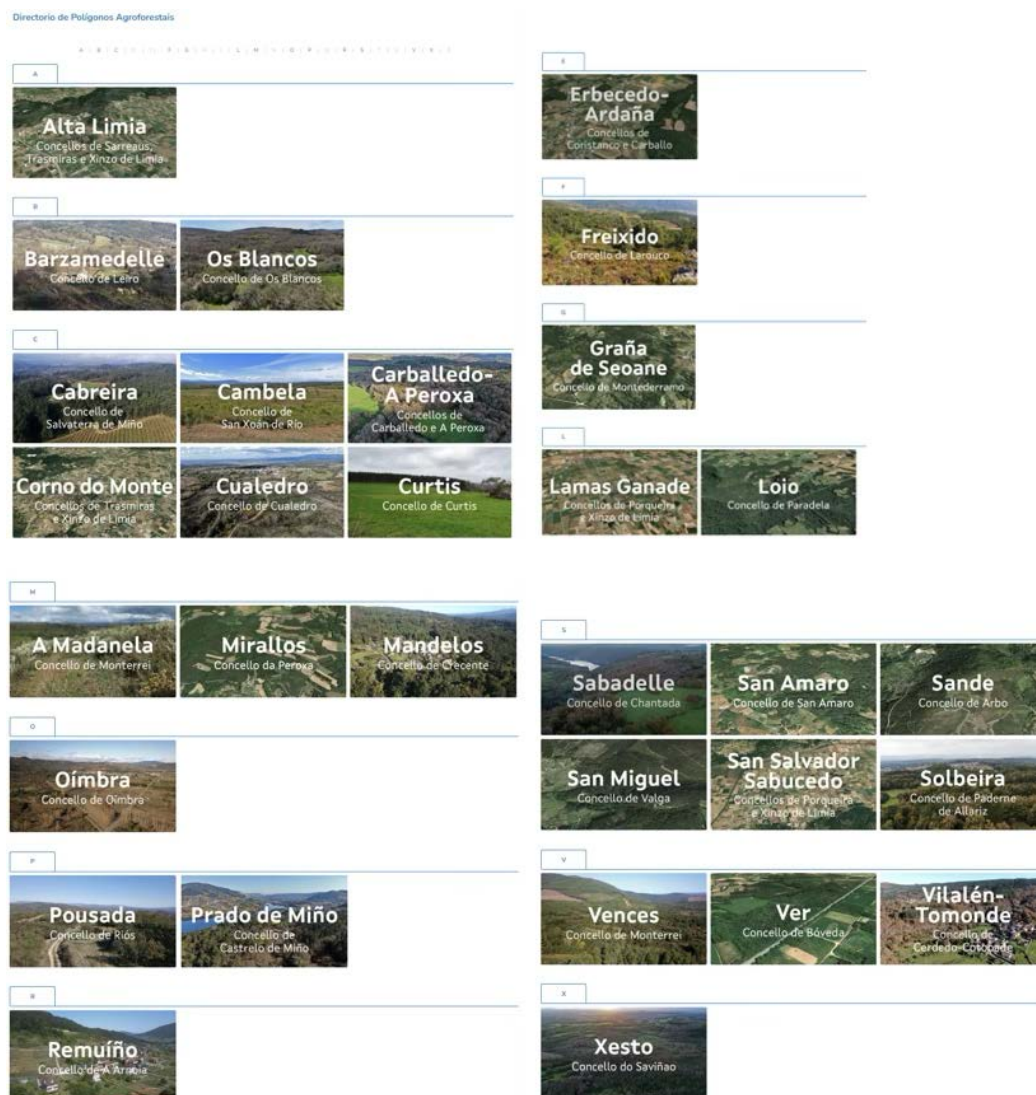

A partires do menú principal (figura 38) pode accederse aos apartados que se describen a continuación.

No apartado do Banco de Terras dispónse de información completa sobre este instrumento, que inclúe enlaces directos tanto aos diferentes contidos como á ferramenta web SITEGAL baseada nun visor xeográfico a través da cal os cidadáns poden incorporar parcelas ao Banco ou solicitar o arrendamento das parcelas nel dispoñibles. Neste apartado tamén se poden consultar datos estatísticos sobre o número de parcelas incorporadas ao Banco, e a superficie e titularidade destas parcelas por provincias, concellos e parroquias, así como mapas coa representación xeográfica destas estatísticas. Ademais, dispónse dun apartado de preguntas frecuentes, no que na actualidade existen un total de 23 preguntas coas súas correspondentes respostas. O último submenú deste apartado constitúe un acceso directo á aplicación web para a xestión do Banco de terras, na que se dispón dun visor xeográfico, un apartado explicativo do seu uso e distintas ligazóns directas ás funcionalidades máis empregadas.

No apartado correspondente aos polígonos agroforestais accédese a información sobre:

- Que son os polígonos agroforestais: información xeral, presentación e vídeo explicativo do instrumento (tanto para os polígonos de iniciativa pública como para os de iniciativa privada), así como a relación de todos os polígonos agroforestais que se atopan actualmente en desenvolvemento, con información sobre a fase na que están e un mapa coa súa localización.
- Zonas preferentes: este apartado recolle información sobre o traballo realizado para a identificación das masas de concentración ou reestruturación parcelaria superiores a 10 ha que presentan un estado de abandono en máis do 50 % da súa superficie. Esta información esta dispoñible en formato dixital, tanto en formato .pdf como en formato .shp para empregar en sistemas de información xeográfica. A través do enlace ao visor xeográfico pode consultar unha ficha completa de cada unha das 707 masas de concentración ou reestruturación parcelaria identificadas.
- Actuacións previas e inicio, revisión do parcelario e proxecto básico: neste apartado recóllese a documentación correspondente ás distintas etapas de tramitación dos polígonos agroforestais que se atopan en desenvolvemento (figura 39).

Imaxe 8. Enlace á documentación sobre os polígonos agroforestais con acordo de inicio

No apartado correspondente as aldeas modelo accédese a información sobre:

- ▶ Que son as aldeas modelo: información xeral, vídeo e presentación do instrumento. Esta apartado contén tamén o listado das aldeas declaradas e daquelas que se atopan en fase de recollida de sinaturas, así como un mapa coa súa localización.
- ▶ Guías de ordenación produtiva e Proxectos de ordenación produtiva: neste apartado poden consultarse os documentos técnicos que definen os usos produtivos máis acaídos para a explotación das parcelas incluídas nas aldeas modelo. Estes documentos son as Guías de ordenación produtiva no caso das aldeas declaradas con anterioridade á Lei de recuperación, que pasaron a denominarse Proxectos de ordenación produtiva unha vez aprobada esta lei.

No apartado correspondente ao Banco de explotacións accédese a información sobre:

- ▶ Descrición xeral do banco de explotacións e acceso a un visor xeográfico, no que se poden localizar as explotacións incorporadas ao Banco e consultar a súa información. Este visor xa se atopa dispoñible pero está pendente incorporar a información sobre as explotacións.
- ▶ Acceso á aplicación web para a xestión do Banco de explotacións: en desenvolvemento. Esta aplicación está practicamente rematada e estará dispoñible en breve.
- ▶ No apartado correspondente ao Mapa de usos agroforestais de Galicia atópase información xeral sobre este instrumento. Proximamente nesta sección porase a disposición pública, a medida que se vaian elaborando, todos os datos e a cartografía correspondente a este mapa.

No apartado correspondente ao Catálogo de solos agropecuarios e forestais atópase información xeral sobre este instrumento. Do mesmo xeito que no caso do mapa de usos, nesta sección porase a disposición a información tanto do Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia como dos catálogos parciais nos que se está a traballar.

No apartado do Visor xeográfico ofrécese acceso á información xeorreferenciada máis relevante sobre os instrumentos de mobilización e recuperación de terras. Este visor proporciona información gráfica e alfanumérica mediante o emprego de cartografía dixital online.

En 2025 continuarase a traballar, en colaboración coa AMTEGA en sistemas informáticos destinados a mellorar a eficiencia e eficacia dos procedementos e instrumentos regulados na Lei de recuperación. En concreto, desenvolverase un sistema integral (TERREC) para a xestión de aldeas modelo, polígonos agroforestais e agrupacións de xestión conxunta, así como de procedementos de investigación da titularidade e de declaración de abandono, incluíndo módulos para a xestión interna pola Administración pero tamén módulos para a consulta de información por parte dos cidadáns e para a comunicación con eles.

Eixe 2. Planificación de usos agroforestais

Eixe 2.1 Mapa de usos agroforestais de Galicia (MUAG)

Para a elaboración do Mapa de usos agroforestais de Galicia, en outubro de 2021 a Consellería do Medio Rural, a través da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural, formalizou un Acordo de Colaboración co Instituto de Estudos do Territorio, departamento responsable da coordinación, integración e elaboración da información xeográfica e cartográfica de Galicia, para, entre outras tarefas, levar a cabo a definición das condicións técnicas de elaboración do mapa e o apoio técnico na contratación dos traballos (art. 24.3 da LRTAG).

En xuño do ano 2021, no marco do Programa Operativo Feder 2014_2020 con fondos REACT-UE, publicouse o contrato para a elaboración do mapa de usos (<https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?OP=50&N=801836&lang=gl>), con tres lotes: Lote 1, elaboración do mapa de usos actual; Lote 2, mapa de usos histórico; e Lote 3, definición e identificación do Catálogo dos sistemas agrarios de alto valor natural. Os Lotes 1 e 2 foron adxudicados a finais de xaneiro do ano 2022 e o Lote 3 quedou deserto (este último foi de novo tramitado e publicado no mes de xuño de 2022 <https://www.contratosdeg Galicia.gal/licitacion?OP=50&N=804039&lang=gl>). Este último contrato foi adxudicado o 21 de outubro de 2022 e iniciados os traballos cun período de execución de 12 meses.

A. Mapa de usos actuais

Para a definición da metodoloxía de traballo partiuse do indicado no art. 24.6, da Lei de recuperación, que establece que para a elaboración do Mapa de usos terase en conta a información recollida no sistema de información de parcelas agrícolas (SIXPAC), o sistema de información de ocupación do solo de España (SIOSE) e o inventario forestal de Galicia (IFCG). No caso de discrepancias prestarase especial atención ao estudo sobre o terreo.

Ademais da análise e integración da información de partida que indica a Lei de recuperación, empregáronse outras fontes auxiliares de información e a revisión de imaxes de alta resolución.

Todas elas fontes de información oficiais que presentan consistencia gráfica e alfanumérica, como a ortofoto PNOA de máxima actualidade (2020), ortofoto voo americano 1956/57 (para o Mapa de usos históricos), declaracións de cultivos (PAC agricultores), imaxes Séntinel-2 (inverno/verán), entre outras fontes de información e bases de datos da Consellería do Medio Rural, e dos estudos puntuais feitos sobre o terreo naqueles casos onde fose necesario.

A partir das diferentes fontes de información realizouse unha edición que principalmente consistiu en dar información temática correcta ás coberturas/ usos (coberturas simples) e xerar xeometrías en casos concretos no ámbito das parcelas, que permitiron xerar as coberturas simples sen alterar as xeometrías do parcelario catastral.

A partir dunha metodoloxía de integración automática da información e considerando como unidade mínima de referencia a parcela catastral, definíronse recintos con coberturas homoxéneas e diferenciáveis das unidades que as circundan.

A produción levouse a cabo segundo o modelo de datos do Sistema de Ocupación do Solo en España (SIOSE), modelo que foi ampliado con algunhas clases de coberturas específicas para o territorio galego.

As clases de cobertura e usos a considerar foron os recollidos na base de datos de SIOSE Alta Resolución 2021, un total de 61 clases de cobertura, ademais das clases xa definidas no SIOSE, engadíronse 8 clases máis de coberturas do solo, como cultivos forraxeiros, kiwi e soutos entre outras, coberturas que axudan a definir mellor a idiosincrasia do territorio de Galicia.

No que se refire o mapa de usos actual, foron completados os traballos de dixitalización, revisión e control de calidade para a totalidade dos concellos de Galicia.

Estes traballos implicaron a revisión, e a edición nos casos onde foi necesario, de 11.027.946 parcelas catastrais e 15.928.854 recintos SIXPAC.

B. Mapa de usos histórico

Para a elaboración do mapa de usos histórico levouse a cabo un traballo de fotointerpretación sobre o voo histórico do ano 1957, con apoio puntual dos fotogramas dos anos 1946/47. Neste mapa de coberturas históricas emprégase unha descrición simplificada de clases, que inclúe as seguintes coberturas: cultivos e prados, arboredo caducifolias, arboredo especies de repoboación, matogueira, coberturas húmidas e de auga e coberturas artificiais.

No que se refire o mapa de usos histórico, foron completados os traballos de dixitalización, revisión e control de calidade para a totalidade dos concellos de Galicia.

C. Catálogo dos sistemas agrarios de alto valor natural

Para a elaboración dos traballos de definición e delimitación do catálogo de sistemas agrarios de alto valor natural de Galicia, trátase de adaptar ao territorio de Galicia as metodoloxías existentes tanto a nivel europeo como nacional para a modelización das áreas agrícolas e forestais de alto valor natural, incorporando información sobre os usos actuais e a súa xestión, co fin de catalogar os sistemas agrarios que manteñen e producen servizos de abastecemento (materias e produtos) ao tempo que dan soporte á biodiversidade e aos procesos naturais.

Durante á análise e identificación dos Sistemas Agrarios de Alto Valor Natural, unha vez adxudicado o contrato para a execución destes traballos, e segundo a proposta realizada polo adxudicatario, ao longo de 2023 realizáronse as seguintes tarefas: unha análise e revisión bibliográfica, unha análise da información de partida e un deseño da proposta metodolóxica. A partires dese deseño metodolóxico, elaborouse a definición e identificación do Catálogo de Sistemas Agrarios de Alto Valor Natural, que inclúe as áreas agrícolas e as áreas forestais de alto valor.

Os traballos de elaboración do Mapa de usos agroforestais, incluíndo a información sobre o uso actual, o uso histórico e os sistemas agrarios de alto valor natural remataron o 27 de novembro de 2023.

Eixe 2.2 Catálogos de solos agropecuarios e forestais

A planificación e ordenación do territorio é un proceso social, político e económico que ten como obxectivo a organización física do espazo. No territorio rural este proceso lévese a cabo tendo en conta o potencial do solo para desenvolver diferentes actividades e atendendo sempre á capacidade, necesidade e sustentabilidade. Para determinar este potencial, é necesario realizar unha avaliación da aptitude do terreo para as distintas actividades ou usos aos que se pode destinar. A información obtida da avaliación da aptitude do terra é a base para a localización óptima dos usos máis axeitados para cada zona, que neste caso comprenden os usos agropecuarios e forestais.

Dende o ano 2021 estase a traballar na elaboración dos primeiros catálogos parciais de solos agropecuarios e forestais, que servirán para o deseño, aplicación e validación da metodoloxía para o seu desenvolvemento e, posteriormente, para a elaboración do Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia.

A avaliación da aptitude da terra para usos agroforestais consiste na determinación do grao de satisfacción dos requirimentos de cada tipo de uso ou actividade proporcionado polo solo. A aptitude da terra determínase para cada uso e unidade territorial, e condicionará a posterior planificación e xestión do conxunto dos usos na totalidade do territorio, sendo necesario desenvolver unha metodoloxía que clasifique a totalidade dos terreos agroforestais en agropecuarios ou forestais en función da súa aptitude produtiva actual e potencial a partir de análise de factores físicos, ambientais, estruturais e socioeconómicos.

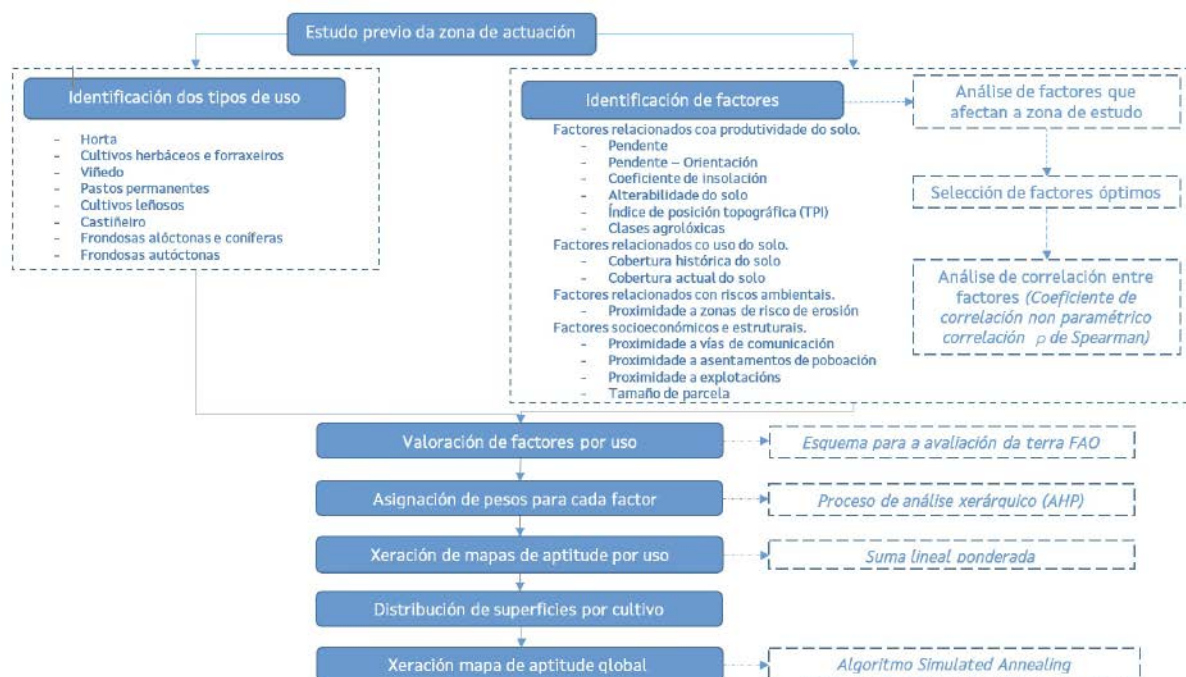
Para elo desenvólvese unha metodoloxía na que se fai un estudo previo da zona, identificando os posibles usos do solo, así como a determinación de factores que afectan a eses usos, propónse unha avaliación da aptitude da terra enmarcada no esquema FAO e posteriormente mediante un proceso de xerarquía analítica determínanse os pesos de cada un dos factores para os usos definidos, proceso que permite crear os mapas de aptitude para os diferentes usos, finalmente mediante o emprego dun algoritmo de optimización de localización espacial obtense unha proposta de ordenación de usos agropecuarios e forestais.

Imaxe 9. Fases da metodoloxía na elaboración do Catálogo de Solos

Definida a metodoloxía a empregar na realización dos catálogos parciais (Figura 45), permitiu aprobar no ano 2022 os primeiros catálogos parciais de solos agropecuarios e forestais correspondentes aos dous primeiros polígonos agroforestais de Galicia.

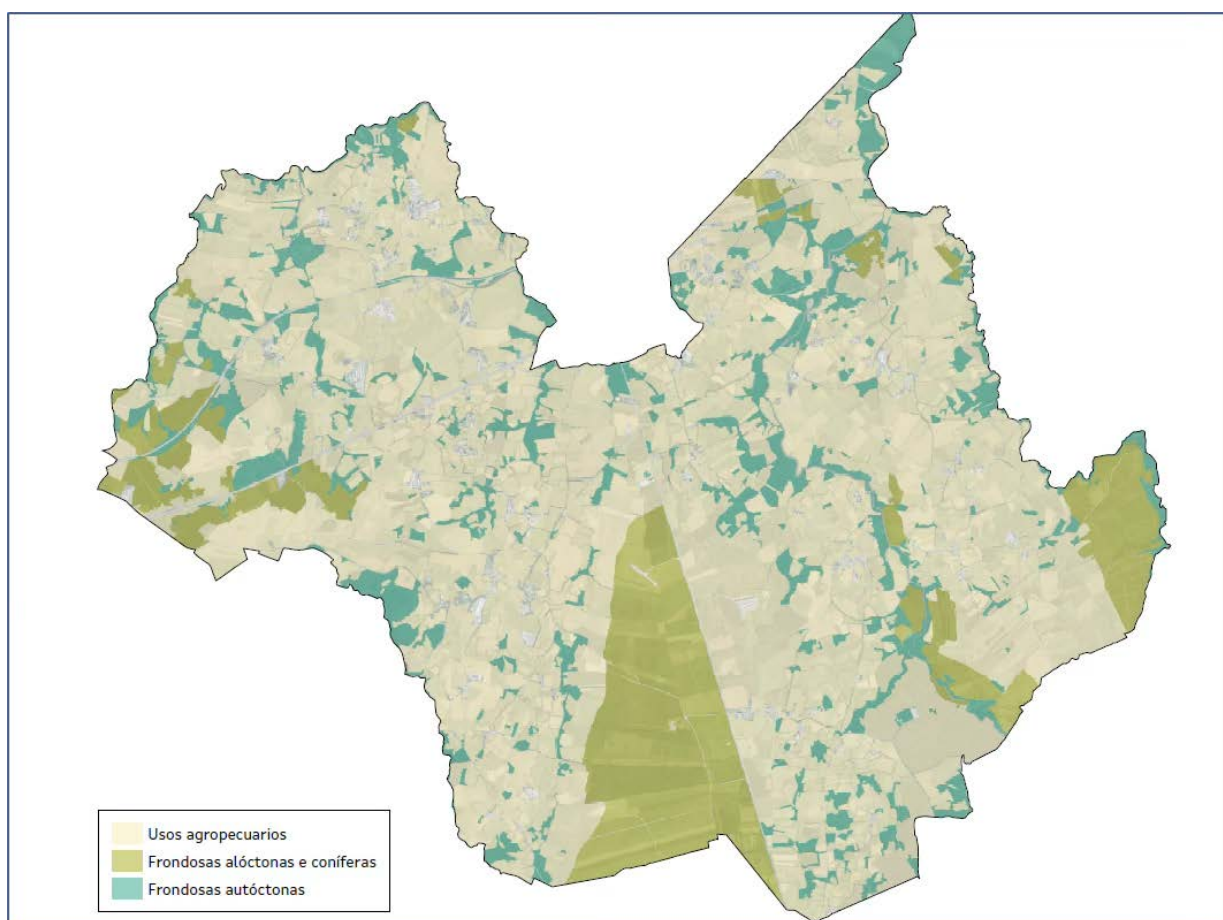
Imaxe 10. Exemplo metodoloxía aplicada a un Catálogo parcial de solos agroforestais

Na actualidade dende a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural estanse a desenvolver diferentes catálogos parciais de solos agropecuarios e forestais, motivados por circunstancias diversas, como a vinculación a polígonos agroforestais, a planes estratéxicos de actuación integral (PEI) ou a petición propia dos concellos, como ocorre no concello de As Somozas e na zona de regadío do Val de Lemos.

Así mesmo, e ao abeiro dun convenio de colaboración asinado en 2023 entre a Consellería de Medio Rural e a Industria de Diseño Textil, S.A (Inditex), dotado con 9 millóns de euros ata o ano 2025, e que contempla distintos tipos de intervencións a implementar por diferentes departamentos da consellería, a Axencia está a elaborar os catálogos parciais dos 25 concellos que comprenden as 5 grandes áreas afectadas polos incendios forestais de 2022, cuxo obxectivo é xerar paisaxes resilientes, vivos rendibles e menos inflamables asegurando a súa pervivencia no tempo mediante a xestión cunha actividade agrogandeira e forestal sustentable.

- ▶ **ÁREA DO COUREL:** Folgoso do Courel, Pobra de Brollón, Quiroga, Ribas de Sil, O Incio e Samos.
- ▶ **ÁREA DE VALDEORRAS:** O Barco de Valdeorras, Carballada de Valdeorras e Rubiá.
- ▶ **ÁREA DE MONTERREI:** Cualedro, Monterrei, Oímbra, Verín, Castrelo do Val, Vilardevós, Riós, A Gudiña e A Mezquita.
- ▶ **ÁREA DO BARBANZA:** Boiro, Porto do Son, Pobra do Caramiñal, Ribeira.
- ▶ **ÁREA DO MACIZO CENTRAL OURENSANO:** Laza, Vilariño de Conso, Chandrexa de Queixa e Montederramo.

Imaxe 11. Mapa de ordenación de usos agroforestais

Eixe 2.3 Visor de solos agropecuarios e forestais

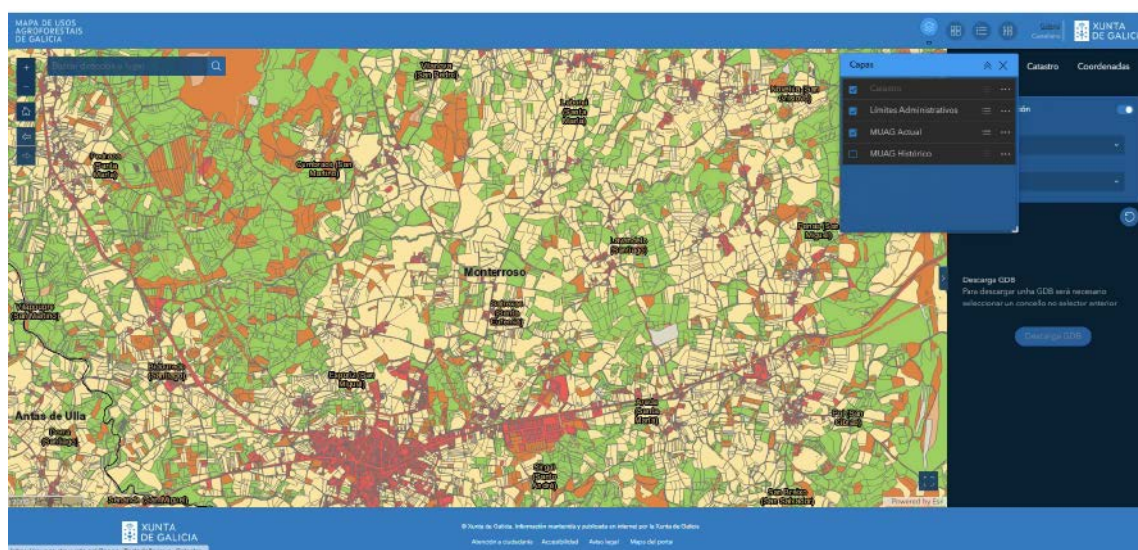
Na actualidade estase a desenvolver o visor MUAGA, (<https://muaga.stg.xunta.gal>) coa colaboración da Axencia para a modernización tecnolóxica de Galicia, visor que conta cun portal público e un portal privado de xestión.

No portal público estase traballando para que estea a disposición dos usuarios o Mapa de usos agroforestais de Galicia que comprenderá o mapa de usos actual, o mapa de usos histórico e o catálogo de sistemas agrarios de alto valor natural. O visor contará cunha funcionalidade de descarga da información en formato SIX a nivel de concello.

Nesta ferramenta, e unha vez que se aprobe o Catálogo de solos agropecuarios e forestais de Galicia e os diferentes catálogos parciais de solos, serán publicados na parte pública do visor e por tanto estarán a disposición da cidadanía como indica o artigo 33 da lei de recuperación.

O portal privado de xestión ademais de replicar as funcionalidades do portal público estase a traballar para que permita a edición de atributos, a edición cartográfica de parcelas e recintos, a visualización doutras capas como o inventario forestal continuo de Galicia, o rexistro vitícola, zonas de concentración e reestruturación parcelaria, entre outras, así como en algoritmos que faciliten o plan de seguimento e o plan de actualización do Mapa de usos agroforestais de Galicia.

Imaxe 12. Portal público visor MUAGA

Eixe 3. Procedementos e instrumentos de mobilización de terras

Eixe 3.1 O Banco de Terras de Galicia

A Lei de recuperación reforza o papel do Banco de Terras como instrumento de intermediación na mobilización da terra agraria, reducindo trámites administrativos e converténdoo nunha figura clave para o desenvolvemento dos novos instrumentos de recuperación de terras. Sen embargo, para acadar este obxectivo é necesario modificar certos procedementos de funcionamento do Banco e crear outros novos.

Así, ao longo de 2022 adaptouse o procedemento de arrendamento do Banco de terras mediante a Orde do 19 de abril de 2022 pola que se regula a presentación electrónica de solicitudes de arrendamento de predios rústicos incorporados ao Banco de Terras de Galicia no estado de dispoñible en concorrencia (DOG nº 80 do 27 de abril de 2022).

A Orde regula o formulario e a forma de presentación da solicitude de arrendamento, de acordo coas regras de arrendamento de predios (número de solicitudes, criterios de concorrencia e puntuacións, duración dos arrendamentos, etc.) aprobadas polo Acordo do Consello de Dirección do 24 de xuño de 2024 polo que se regulan e aproban as condicións xerais en que se realizará a prestación dos servizos do Banco de Terras de Galicia e os negocios xurídicos derivados deles.

Establécense dous períodos anuais para a presentación de solicitudes de arrendamento: o primeiro comeza o día 1 de maio de cada ano e o segundo o día 1 de novembro de cada ano. Ambos períodos teñen unha duración de 15 días hábiles. Outras modificacións son a incorporación dun novo criterio para priorizar os arrendamentos enmarcados en instrumentos de recuperación da terra agraria (aldeas modelo, polígonos agroforestais e actuacións de xestión conxunta) e o establecemento da duración máxima dos arrendamentos en función do estado actual do predio e dos aproveitamentos produtivos e melloras propostas para a parcela.

Ao longo de 2025 seguirase traballando no desenvolvemento das seguintes funcionalidades do Banco de Terras:

- ▶ Procedemento de arrendamento de parcelas sen concorrencia. Unha novidade importante incorporada pola Lei de recuperación no funcionamento do Banco de Terras é que a concorrencia competitiva só se aplicará unha vez a cada parcela. As parcelas que no procedemento de concorrencia competitiva non tiveran ningunha solicitude válida ou cuxas eventuais solicitudes resultaren resoltas negativamente, poderán ser arrendadas, sen procedemento de concorrencia competitiva, a aquela persoa que faga unha solicitude que se axuste aos requisitos fixados na lei e, no caso de presentación de varias solicitudes, darase preferencia á orde de presentación.
- ▶ Posta en marcha do procedemento para a xestión das fianzas arrendaticias.

- ▶ Análise da viabilidade do alleamento a título oneroso de predios pertencentes á Axencia Galega de Desenvolvemento Rural, que procurará o alleamento dos predios da súa titularidade cando as súas condicións, en particular o seu escaso aproveitamento ou cabida, limiten ou impidan o seu arrendamento a través do Banco de Terras de Galicia.
- ▶ Implementación de procedemento para sacar a poxa pública lotes de madeira de parcelas do Banco de Terras, bloqueadas para o seu arrendamento por ter madeira con valor.
- ▶ Incorporación ao Banco de Terras de predios de terra agroforestal con aptitude para o seu arrendamento, vacantes por teren sido abandonados polos seus donos ou cuxos donos son descoñecidos; e masas de descoñecidos de concentración parcelaria.
- ▶ Adaptación do sistema informático para a xestión do Banco aos procedementos anteriores.

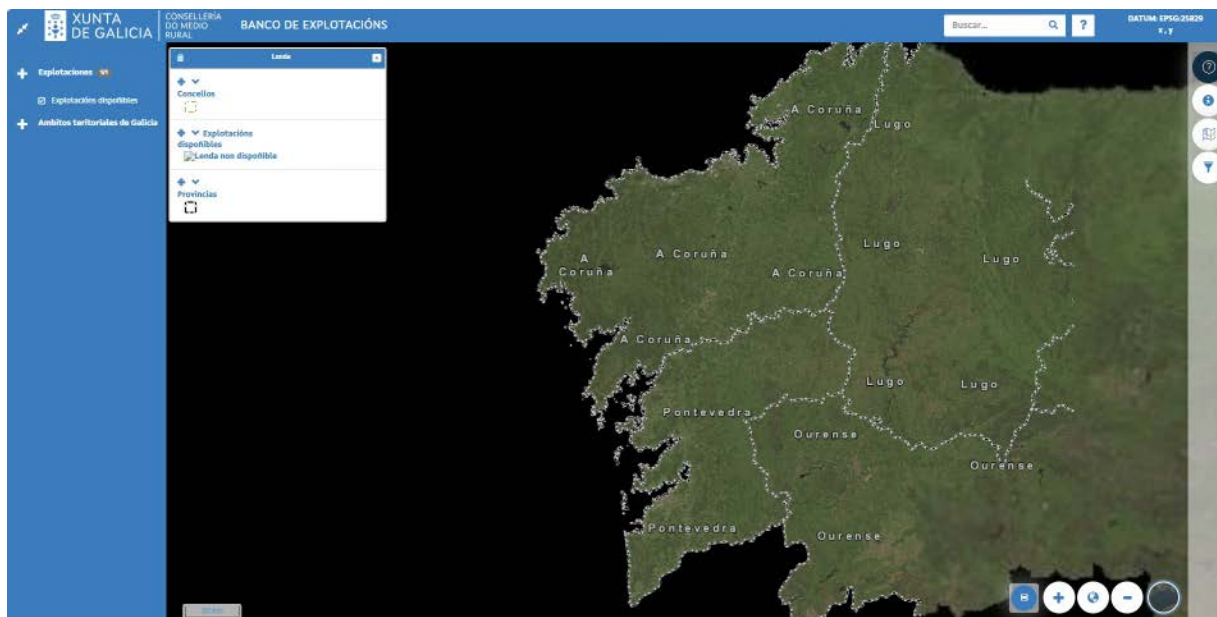
Eixe 3.2 O Banco de Explotacións

Nos últimos anos, a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural e a Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia desenvolveron unha aplicación informática para a incorporación de explotacións ao Banco de Explotacións e para a consulta desta información polos posibles interesados.

Esta aplicación informática obtén a información do REAGA (Rexistro de Explotacións Agrarias de Galicia) para facilitar a incorporación dos distintos elementos dunha explotación no caso de ser susceptible de incorporarse ao Banco.

Durante o ano 2024 estívoise traballando na posta en marcha do banco de explotacións, e en establecer os modelos normalizados de solicitude de inclusión dunha explotación no Banco de Explotacións e de solicitude de intermediación para o acceso a unha explotación do Banco de Explotacións, consonte establece a Lei 11/2021, do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia (códigos de procedemento MR617B e MR617C).

Durante o ano 2025 poñerase en marcha esta ferramenta coa incorporación das primeiras explotacións e continuarase coa súa xestión, á que se incorporarán as entidades colaboradoras. Esta ferramenta inclúe unha aplicación web para a xestión do banco de explotacións e un visor xeográfico para a visualización das explotacións que se incorporen (<https://banexp.xunta.gal/banexp/>).

Imaxe 13. Visor xeográfico do Banco de Explotacións

Eixe 3.3 Permutas de especial interese agrario

A través da Lei de Recuperación de Terras Agrarias, o Goberno autonómico quere intensificar a mobilización das terras e evitar o seu abandono. As permutas de interese agrario son unha ferramenta eficaz para a mobilización de terras. Grazas a este instrumento, os propietarios de predios rústicos poderán intercambialos mediante mutuo acordo, mellorando a produtividade das explotacións agrarias das devanditas zonas.

Na actualidade declaráronse proxectos de permutas de especial interese agrario en máis de 180 ha, en diferentes localizacións, tal e como se pode observar na táboa seguinte:

Provincia	Concello	Nº Expediente	Estado do expediente	Superficie mobilizada (Ha)	Nº parcelas mobilizadas
A Coruña	Arzua	2023PECO001	En Trámite	1,62	3
	A Pastoriza	2024PELU005	Finalizado	1,07	2
Lugo	A Pastoriza	2024PELU006	Finalizado	0,80	2
	A Pontenova	2023PELU003	En Trámite	2,33	2
	Friol	2024PELU001	Finalizado	161,18	290
	Lancara	2024PELU003	Finalizado	0,55	3
	Meira	2023PELU002	Finalizado	0,47	3
	O Corgo	2024PELU004	Finalizado	0,65	3
	Villalba	2024PELU002	Finalizado	0,82	2
	Vilalba	2023PELU001	En Trámite	1,31	2
	Verín	2023PEOU001	En Trámite	2,63	6
	Sarreaus	2024PEOU001	En Trámite	0,33	2
Pontevedra	A Estrada	2024PEPO001	En Trámite	9,23	36
Total				182,99	356

Táboa 10. Solicitudes de permutas de especial interese agrario en tramitación pola Axencia Galega de Desenvolvemento Rural

Co obxectivo de promover as permutas de especial interese agrario, ao longo de 2025 levaranse a cabo as seguintes actuacións:

- ▶ Posta en marcha dunha liña de axudas para o financiamento dos custos das permutas de especial interese agrario. O artigo 66 da Lei de recuperación establece que a Consellería competente en materia do medio rural poderá establecer liñas de axudas específicas que cubran os gastos notariais e de inmatriculación rexistral dos predios. Neste senso, a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural proporcionará unha axuda específica para aquelas persoas que documenten en escritura notarial a permuta de predios agroforestais de especial interese agrario. Esta axuda estará destinada a atender os gastos notariais e de inscrición no rexistro da propiedade derivados destas permutas. Xunto con estes gastos tamén se habilitará unha liña de axudas para os custos dos servizos técnicos necesarios para levar a cabo ditos traballos.
- ▶ Análise de viabilidade de proxectos de permutas de especial interese agrario en diferentes termos municipais que manifestaron interese.
- ▶ Asesoramento aos solicitantes de permutas.
- ▶ Tramitación de resolucións para a declaración de permutas de especial interese agrario.
- ▶ Análise de zonas con potencialidade para o desenvolvemento de proxectos de permutas de especial interese agrario, co obxectivo fundamental de incrementar a base territorial das explotacións agrarias.

Eixe 4. Actuacións e instrumentos de recuperación de terras

Eixe 4.1 Aldeas Modelo

Na actualidade hai declaradas 21 aldeas modelo declaradas, que suman unha superficie de 574 hectáreas repartidas en 9.346 parcelas de 2.359 persoas propietarias.

CONCELLO	ALDEA	DATA DECLARACIÓN	SUPERFICIE (HA)	Nº PARCELAS	Nº PROPIETARIOS CATASTRO
CENLLE	OSMO	07/08/2019	18,32	153	48
O INICIO	TRASCASTRO	12/11/2019	14	136	82
BOBORÁS	PENEDO	12/11/2019	23,41	665	131
CARBALLEDA DE AVIA	MUIMENTA	12/11/2019	29,1	1.660	241
MONTERREI	INFESTA	12/11/2019	36,65	930	232
A POBRA DE BROLLÓN	PARADA DOS MONTES	20/02/2020	15,55	278	73
FOLGOSO DO COUREL	MOREDA	20/02/2020	38,86	73	44
O PEREIRO DE AGUIAR	REBOREDO	20/02/2020	15,13	158	95
QUINTELA DE LEIRADO	XACEBÁNS	20/02/2020	31,67	606	127
TOÉN	TRELLE	20/02/2020	28,18	515	157
A VEIGA	MEIXIDE	24/09/2020	71,25	646	151
QUIROGA	BUSTELO DE FISTEUS	21/05/2021	12,68	269	38
RIÓS	PEDROSA	21/05/2021	52,03	922	164
SOBER	FRANCOS DE PROENDOS	21/01/2022	12,87	119	70
CUALEDRO	CARZOÁ	21/01/2022	53,68	389	215
TABOADELA	COVELO	21/01/2022	15,05	223	109
A GUDIÑA	O SEIXO	24/01/2022	30,6	223	76
CERDEDO-COTOBADÉ	MOUTEIRA-PARADA	25/01/2022	17,99	427	109
AMES	FERREIROS	12/08/2022	8,55	128	52
AVIÓN	CORTEGAZAS	12/08/2022	15,11	727	99
VILARIÑO DE CONSO	SOUTOGRANDE	12/08/2022	33,50	99	46
21			574,18	9.346	2.359

Táboa 11. Aldeas Modelo declaradas

Ao longo de 2024, resolveuse o procedemento de concorrencia competitiva en todas as aldeas nas que se presentaron solicitudes.

Provincia	Municipio	Aldea modelo	Estado	Data declaración	Superficie aldea	Nº parcelas	Nº propietarios catastro
Ourense	Cenlle	Osmo	Rematada	07/08/2019	23 ha	153	48
Lugo	O Incio	Trascastro	Rematada	12/11/2019	15,43 ha	136	82
Ourense	Boborás	Penedo	Rematada	12/11/2019	25,36 ha	665	131
Ourense	Carballada de Avia	Muimenta	Declarada EAE	12/11/2019	34,02 ha	1.660	241
Ourense	Monterrei	Infesta	Rematada	12/11/2019	42,95 ha	930	232
Lugo	A Pobra de Brollón	Parada dos Montes	Rematada	20/02/2020	16,96 ha	278	73
Lugo	Folgoso do Courel	Moreda	Rematada	20/02/2020	39 ha	73	44
Ourense	O Pereiro de Aguiar	Reboredo	Rematada	20/02/2020	27 ha	158	95
Ourense	Quintela de Leirado	Xacebáns	Rematada	20/02/2020	37 ha	606	127
Ourense	Toén	Trelle	Non adxudicada	20/02/2020	37 ha	515	157
Ourense	A Veiga	Meixide	Rematada	24/09/2020	71,28 ha	646	151
Lugo	Quiroga	Bustelo de Fisteus	Rematada	21/05/2021	14,15 ha	269	38
Ourense	Ríós	Pedrosa	Rematada	21/05/2021	67,45 ha	922	164
Lugo	Sober	Francos de Proendos	Rematada	21/01/2022	16,81 ha	119	70
Ourense	Cualedro	Carzoá	Rematada	21/01/2022	59,8 ha	389	215
Ourense	Taboadela	Covelo	Non adxudicada	21/01/2022	16,81 ha	223	109
Ourense	A Gudiña	O Seixo	Rematada	24/01/2022	31,78 ha	223	76
Pontevedra	Cerdedo-Cotobade	Mouteira-Parada	Incorporación/Arrendamento de parcelas	25/01/2022	19,6 ha	427	109
A Coruña	Ames	Ferreiros	Incorporación/Arrendamento de parcelas	12/08/2022	9,83 ha	128	52
Ourense	Avión	Cortegazas	Incorporación/Arrendamento de parcelas	12/08/2022	17,88 ha	727	99
Ourense	Vilariño de Conso	Soutogrande	Incorporación/Arrendamento de parcelas	12/08/2022	34,54 ha	99	46
Total	21				657,65 ha	9.346	2.359

Táboa 12. Estado dos proxectos de Aldea modelo.

No ano 2025 acometeranse os traballos necesarios para o desenvolvemento das seguintes actuacións:

1. Incorporación e arrendamento de parcelas nas aldeas modelo adxudicadas. Incorporación e arrendamento de predios nas aldeas modelo adxudicadas nos procedementos de concorrencia competitiva.
2. Análise e valoración do instrumento de recuperación de terras.

Eixe 4.1 Espazos Agrarios de Experimentación

O 03/08/2022 o Consello de dirección de Agader declarou o primeiro espazo agrario de experimentación na AM de Muimenta (Carballeda de Avia). O espazo agrario de experimentación é unha das figuras recollidas na Lei de recuperación e ten como obxecto facilitar que persoas mozas ou emprendedoras podan probar o seu negocio nunha contorna favorable, tendo á súa disposición terras de aldeas modelo, así como as instalacións necesarias para o desenvolvemento da correspondente actividade agraria. Nestes espazos priorizarase o impulso de iniciativas innovadoras con técnicas de produción sostibles, que fomenten a economía circular ou as canles curtas de comercialización.

O 24.06.2024, declarouse como espazo agrario de experimentación o Proxecto Horta, no Concello de Ferrol (A Coruña), neste caso cúmprese co requisito previsto no artigo 123.1 da Lei de recuperación da terra agraria de Galicia, polo que a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural poderá declarar como espazo agrario de experimentación, mediante acordo do Consello Reitor, terreos incluídos no ámbito de instrumentos de recuperación ou mobilización de terras ou propiedade da Axencia. A parcela obxecto dos traballos pertence á parroquia de Covas (TM Ferrol) correspondéndose cunha masa resultante que procede da concentración parcelaria de Covas-Esmelle-Marmancón-Mandiá e é titularidade da Axencia.

Para a posta en funcionamento dos espazos agrarios de experimentación elaborárase un modelo de convenio entre diferentes entidades e buscarase que os emprendedores beneficiados por estes espazos reciban formación e asesoramento.

No ano 2025 acometeranse os traballos necesarios para o desenvolvemento das seguintes actuacións:

1. Sinatura de convenios de colaboración para a posta en marcha dos espazos agrarios de experimentación da aldea modelo de Muimenta (Carballeda de Avia) e do proxecto horta (Ferrol).
2. Análise de novas propostas para declaración de espazos agrarios de experimentación.

Eixe 4.2 Polígonos agroforestais

4.2.1 Polígonos agroforestais de iniciativa pública

Neste momento estase traballando en 34 iniciativas de proxectos de polígonos agroforestais que supoñen máis de 9.500 hectáreas repartidas en máis de 31.500 parcelas e 9.200 propietarios.

Os proxectos de polígonos atópanse en diferentes fases de tramitación podendo clasificalos en tres grandes grupos:

Fase	Nº de polígonos	Nº de parcelas	Nº de titulares	Superficie (ha)
Redacción do proxecto básico	8	3.767	1.457	503,97
Acordo de Inicio	18	19.410	3.356	4.601
En actuacións previas	8	8.421	4.407	4.427,23
Total	34	31.598	9.220	9.532,19

Táboa 13. Polígonos agroforestais. Fase de tramitación.

Os polígonos máis adiantados son os de Cualedro e de Oímbra. No polígono agroforestal de Oímbra saíu á concorrência pública a posta en produción dos terreos o 5 de novembro de 2024.

Os 18 polígonos agroforestais que contan con acordo de inicio supoñen a recuperación de 4.601 ha repartidas en 19.410 parcelas.

No ano 2025 levaranse a cabo as seguintes actuacións para o desenvolvemento dos polígonos agroforestais:

1. Resolución do procedemento de concorrência competitiva para a selección de propostas do polígono agroforestal de Oímbra.
2. Publicación do procedemento de concorrência competitiva para a selección de propostas do polígono agroforestal de Cualedro.
3. Inicio das actuacións previas para a posta en marcha de novos polígonos agroforestais.
4. Aprobación do acordo de inicio para aqueles polígonos no que o resultado das actuacións previas sexa favorable.
5. Declaración de utilidade pública e interese social dos polígonos nos que se acorde o inicio.

6. Aprobación do estudo de viabilidade de polígonos agroforestais que contén con acordo de inicio e declaración de utilidade pública.
7. Elaboración e aprobación do proxecto básico dos polígonos nos que se declare a utilidade pública e interese social, e o estudo de viabilidade sexa positivo.

4.2.1 Polígonos agroforestais de iniciativa privada

O artigo 103 da Lei de recuperación establece que para iniciar o procedemento de aprobación dun polígono agroforestal de iniciativa privada o axente promotor produtivo debe achegar:

- A identificación do perímetro e dos obxectivos do polígono.
- O acordo das persoas propietarias de máis do 70% da superficie do polígono.
- A acreditación da dispoñibilidade de medios persoais e técnicos.
- Un plan de negocio.
- Un documento ambiental.

Co fin de facilitarlle ás persoas interesadas a posta en marcha dun polígono agroforestal de iniciativa privada, no ano 2024 púxose a disposición pública:

- Un modelo para a presentación da solicitude acorde co establecido no artigo 103 da Lei de recuperación.
- Unha guía con instrucións para cumprimentar a información requirida neste modelo.

Durante o ano 2025 traballarase na declaración de polígonos agroforestais de iniciativa privada, e apoio técnico aos emprendedores.

Eixe 4.3 Agrupacións agroforestais de xestión conxunta

En maio de 2022 publicouse a Orde do 26 de abril de 2022 (DOG nº 88 do 6 de maio de 2022) pola que se desenvolve a tramitación electrónica das solicitudes para o recoñecemento como agrupación forestal de xestión conxunta, dando resposta á modificación da Lei de Montes no seu apartado correspondente ás agrupacións forestais de xestión conxunta introducida coas disposición finais da Lei de recuperación da terra agraria de Galicia.

Eixe 5. Medidas de fomento

Durante o ano 2025, a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural implementará as seguintes medidas de fomento para a recuperación da terra agraria de Galicia.

Establecer liñas de axudas destinadas a posta en marcha de novas iniciativas para a mobilización e recuperación de terras, como a declaración de permutas de especial interese agrario e polígonos de iniciativa privada, mediante axudas para os traballos

técnicos necesarios para a súa proposta de declaración, gastos notariais e de inmatriculación rexistral.

- Establecer liñas de axudas destinadas á conservación da contorna paisaxística e loita contra a erosión en zonas de alta produtividade agraria que posúan alto valor paisaxístico vinculado á actividade e/ou elementos naturais a protexer ou conservar.
- Premiar aquelas actuacións que contribúan de forma singular a promocionar o medio rural e a xerar unha sociedade rural máis dinámica e cohesionada, mediante procedementos de concorrência competitiva.
- Axudas destinadas a proxectos de creación, mellora e ampliación de servizos básicos locais no territorio.
- Axudas orientadas á ampliación e/ou modernización de empresas mediante a adquisición de maquinaria e equipamento destinado a actividades non agrícolas, co fin de reforzar o tecido empresarial no territorio rural galego e mellorar a súa competitividade, inducir á xeración de novos empregos e á consolidación dos existentes e, en última instancia, consolidar e impulsar a dinamización económica dos territorios rurais.
- Axudas destinadas a ampliar, acondicionar e conservar a rede de camiños de titularidade municipal de tódolos concellos de Galicia, co obxecto de mellorar a calidade de vida da poboación rural.
- Establecer convenios para a posta en marcha de iniciativas vinculadas a espazos agrarios de experimentación, para o fomento de actividades agrícola.
- Realizar traballos de mellora nos predios integrados no Banco de Terras, coa finalidade de conservar os recursos naturais daqueles e favorecer a súa explotación racional, favorecendo a mobilidade das terras agrarias dentro da Comunidade.
- Establecer convenios para fomentar a mellora dos predios incorporados ao Banco de Terras, para facelos máis atractivos con carácter previo á súa posta a disposición en arrendamento e favorecer a mobilidade das terras rústicas de Galicia.

Eixe 5.1 Grupos de Desenvolvemento Rural

Na Comunidade Autónoma de Galicia, a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural actúa como instrumento básico na promoción e coordinación do desenvolvemento do territorio rural galego, co obxectivo de mellorar as condicións de vida dos seus habitantes e de evitar o seu despoboamento.

Entre as súas competencias, figura entre outras, actuar como entidade pública xestora do programa Leader en Galicia, realizando as tarefas de apoio e de seguimento e control dos programas executados polos Grupos de Desenvolvemento Rural (GDR).

Leader é unha metodoloxía de desenvolvemento local que leva 30 anos empregándose para facer partícipes aos actores locais no deseño e na posta en marcha das estratexias de desenvolvemento local que se aplican nos seus territorios. Caracterízase polo enfoque abaixo-arriba e impleméntase a través dos GDR, constituídos como asociacións sen ánimo de lucro, con socios públicos e privados que seleccionan os proxectos que lles permiten levar a cabo as estratexias de desenvolvemento. Compre sinalar que nos órganos de decisión dos GDR, o peso das entidades privadas (sociais, empresariais, xuvenís, de mulleres,...) é superior ao das entidades públicas.

A metodoloxía Leader, implica unha formulación multisectorial, tanto na dimensión económica, non só do sector primario, senón tamén no resto de dimensións sociais: equipamentos, servizos e dotacións públicas, defensa dos valores patrimoniais e medioambientais, relacións sociais, traballo en rede,...

Segundo o establecido na resolución do 27 de abril de 2023, pola que se establecen as condicións e os obxectivos para garantir a idónea execución do programa Leader de Galicia para o período 2023-2027, a intervención Leader debe prever a posibilidade de apoiar proxectos vinculados aos instrumentos de recuperación e mobilización de terras (posto que representan unha grande oportunidade para o desenvolvemento rural do territorio galego), tanto a aqueles orientados ao aproveitamento agrícola, gandeiro ou forestal da terra, como son os polígonos agroforestais, as agrupacións e as actuacións de xestión conxunta e os proxectos de ordenación produtiva das aldeas modelo, como a aqueles destinados a mellorar a calidade de vida da poboación rural, como son os plans de dinamización do núcleo rural das aldeas modelo.

No marco da intervención Leader do PEPAC fináncianse axudas dirixidas aos Grupos de Desenvolvemento Rural, para gastos de xestión, animación, formación e cooperación e axudas dirixidas a terceiros, para a implementación das estratexias de desenvolvemento local participativo (EDLP) elaboradas polos GDR, tendo cabida o apoio aos instrumentos de mobilización ou recuperación de terras nas dúas liñas de axudas:

1. Axudas dirixidas aos GDR:

- **Actividades de cooperación.**

Na mencionada resolución do 27 de abril, e no relativo aos proxectos de cooperación, establécese que para a selección dos proxectos de cooperación, os GDR deben ter en conta, entre outras, a relación do proxecto con algún dos instrumentos de mobilización ou recuperación de terras regulados na Lei 11/2021, do 14 de maio, de recuperación e posta en produción de terra agraria abandonada ou infrautilizada, así como da recuperación demográfica do medio rural a través da fixación de poboación e a mellora da calidade de vida nos núcleos rurais.

2. Axudas para a execución de operacións en apoio de terceiras persoas

Na mesma resolución, establécense as tipoloxías de investimentos subvencionables para operacións en apoio de terceiras persoas. Entre estas tipoloxías atópanse, entre outras, as seguintes:

- **Os investimentos, de natureza produtiva**, no sector da produción agraria primaria. Dentro desta tipoloxía, entre outros, serán subvencionables os investimentos que estean vinculados a procedementos ou instrumentos de mobilización ou recuperación de terras regulados na normativa vixente. Estes proxectos poderán incluír actuacións de produción agraria en aldeas modelo, polígonos agroforestais, permutas de especial interese agrario ou outros instrumentos de mobilización ou recuperación da terra agraria.
- **Os investimentos elixibles en proxectos de natureza non produtiva**. Nesta tipoloxía, tamén se contemplan como subvencionables, os investimentos de natureza non produtiva que estean vinculados a proxectos de mobilización ou recuperación de terras regulados na normativa vixente, así como as actuacións no solo de núcleo rural das aldeas modelo vinculadas a proxectos de rehabilitación, rexeneración e renovación do espazo urbano, enerxías renovables, TIC e economía circular.

Tamén se regulan os criterios de selección para os proxectos non produtivos , distinguindo 3 categorías de proxectos:

- Proxectos non produtivos de prioridade alta, cunha porcentaxe máxima de axuda do 90%.
- Proxectos non produtivos de prioridade media, cunha porcentaxe máxima de axuda do 70%.
- Proxectos non produtivos de prioridade baixa, cunha porcentaxe máxima de axuda do 50%.

E establécese que na categoría de proxectos non produtivos de prioridade alta deberán incluíse entre outros que identifique e xustifique o GDR na súa estratexia, os proxectos que fomenten a inclusión social mediante servizos de igualdade e benestar á poboación, a integración de comunidades marxinais e de inmigrantes, o coidado das persoas maiores, a promoción dun envellecemento activo e saudable destas, os investimentos ligados a aldeas intelixentes (smart villages), así como os proxectos que se executen en aldeas modelo ou en desenvolvemento dos instrumentos contidos na Lei de recuperación da terra agraria de Galicia.

Consecuentemente, nas diferentes estratexias e normas de selección dos proxectos para optar ás axudas xestionadas polos GDR baixo a metodoloxía Leader, establécense criterios de discriminación positiva, para apoiar proxectos vinculados aos instrumentos de recuperación e mobilización de terras.

Os proxectos desenvolvidos baixo a metodoloxía Leader ao abeiro dos fondos do PEPAC para Galicia 2023-2027, desenvolveranse nos vindeiros anos, para ser executados nos diferentes territorios a través dos GDR, contribuíndo, deste xeito a un desenvolvemento territorial equilibrado e sostible.

4.2. PROPOSTA DE ACTUACIÓNS

Na táboa seguinte recóllense as previsión de propostas de actuación para a súa execución no ano 2025, ordenadas por eixes de intervención:

EIXE	ACTUACIÓN	INDICADOR OBXECTIVO 2025
1	Organización administrativa	
1.1	Mellora da capacidade de xestión da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural	SI
1.2	Funcionamento do Consello de Xestión da Terra Agroforestal	SI
1.3	Implementación do sistema informático para a aplicación da Lei de recuperación	SI
2	Planificación de usos agroforestais	
2.1	Mapa de usos agroforestais de Galicia (MUAG)	SI
2.2	Catálogos de solos agropecuarios e forestais	SI*
3	Procedementos e instrumentos de mobilización de terras.	
3.1	O Banco de Terras de Galicia	
	1. Procedemento de arrendamento de parcelas sen concorrancia. Unha novidade importante incorporada pola Lei de recuperación no funcionamento do Banco de Terras é que a concorrancia competitiva só se aplicará unha vez a cada parcela. As parcelas que no procedemento de concorrancia competitiva non tiveren ningunha solicitude válida ou cuxas eventuais solicitudes resultaren resoltas negativamente, poderán ser arrendadas, sen procedemento de concorrancia competitiva, a aquela persoa que faga unha solicitude que se axuste aos requisitos fixados na lei e, no caso de presentación de varias solicitudes, darase preferencia á orde de presentación.	SI
	2. Posta en marcha do procedemento para a xestión das fianzas arrendaticias.	SI
	3. Análise da viabilidade do alleamento a título oneroso de predios pertencentes á Axencia Galega de Desenvolvemento Rural, que procurará o alleamento dos predios da súa titularidade cando as súas condicións, en particular o seu escaso aproveitamento ou cabida, limiten ou impidan o seu arrendamento a través do Banco de Terras de Galicia.	SI
	4. Implementación de procedemento para sacar a poxa pública lotes de madeira de parcelas do Banco de Terras, bloqueadas para o seu arrendamento por ter madeira con valor.	SI
	5. Incorporación ao Banco de Terras de predios de terra agroforestal con aptitude para o seu arrendamento, vacantes por teren sido abandonados polos seus donos ou cuxos donos son descoñecidos; e masas de descoñecidos de concentración parcelaria.	SI
	6. Adaptación do sistema informático para a xestión do Banco aos procedementos anteriores.	SI
3.2	O Banco de Explotacións	
	1. Posta en marcha da ferramenta coa incorporación das primeiras explotacións e continuarase coa súa xestión, á que se incorporarán as entidades colaboradoras.	SI

EIXE	ACTUACIÓN	INDICADOR OBJECTIVO 2025
	1. Posta en marcha dunha liña de axudas para o financiamento dos custos das permutas de especial interese agrario. O artigo 66 da Lei de recuperación establece que a Consellería competente en materia do medio rural poderá establecer liñas de axudas específicas que cubran os gastos notariais e de inmatriculación rexistral dos predios. Neste senso, a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural proporcionará unha axuda específica para aquelas persoas que documenten en escritura notarial a permuta de predios agroforestais de especial interese agrario. Esta axuda estará destinada a atender os gastos notariais e de inscrición no rexistro da propiedade derivados destas permutas. Xunto con estes gastos tamén se habilitará unha liña de axudas para os custos dos servizos técnicos necesarios para levar a cabo ditos traballos.	SI
	2. Análise de viabilidade de proxectos de permutas de especial interese agrario nos termos municipais de:	SI
	3. Asesoramento aos solicitantes de permutas.	SI
	4. Tramitación de resolucións para a declaración de permutas de especial interese agrario.	SI
	5. Análise de zonas con potencialidade para o desenvolvemento de proxectos de permutas de especial interese agrario, co obxectivo fundamental de incrementar a base territorial das explotacións agrarias.	SI
4	Actuacións e instrumentos de recuperación de terras	
4.1	Aldeas Modelo	
	1. Incorporación e arrendamento de parcelas nas aldeas modelo adxudicadas. Incorporación e arrendamento de predios nas aldeas modelo adxudicadas nos procedementos de concorrencia competitiva.	SI
	2. Análise e valoración do instrumento de recuperación de terras.	SI
4.1.1	Espazos Agrarios de Experimentación	
	1. Sinatura de convenios de colaboración para a posta en marcha dos espazos agrarios de experimentación da aldea modelo de Muimenta (Carballeda de Avia) e do proxecto horta (Ferrol).	SI
	2. Análise de novas propostas para declaración de espazos agrarios de experimentación.	SI
4.2	Polígonos agroforestais	
4.2.1	Polígonos agroforestais de iniciativa pública	SI
	1. Resolución do procedemento de concorrencia competitiva para a selección de propostas do polígono agroforestal de Oímbra.	SI
	2. Publicación do procedemento de concorrencia competitiva para a selección de propostas do polígono agroforestal de Cualedro.	SI
	3. Inicio das actuacións previas para a posta en marcha de novos polígonos agroforestais.	SI
	4. Aprobación do acordo de inicio para aqueles polígonos no que o resultado das actuacións previas sexa favorable.	SI
	5. Declaración de utilidade pública e interese social dos polígonos nos que se acorde o inicio.	SI
	6. Aprobación do estudo de viabilidade de polígonos agroforestais que contén con acordo de inicio e declaración de utilidade pública.	SI
	7. Elaboración e aprobación do proxecto básico dos polígonos nos que se declare a utilidade pública e interese social, e o estudo de viabilidade sexa positivo.	SI

EIXE	ACTUACIÓN	INDICADOR OBJECTIVO 2025
4.2.2	Polígonos agroforestais de iniciativa privada	
	1. Declaración de polígonos agroforestais de iniciativa privada, e apoio técnico aos emprendedores.	SI
4.3	Agrupacións agroforestais de xestión conxunta	
5	Medidas de Fomento	
	1. Establecer liñas de axudas destinadas a posta en marcha de novas iniciativas para a mobilización e recuperación de terras, como a declaración de permutas de especial interese agrario e polígonos de iniciativa privada, mediante axudas para os traballos técnicos necesarios para a súa proposta de declaración, gastos notariais e de inmatriculación rexistral.	SI
	2. Establecer liñas de axudas destinadas á conservación da contorna paisaxística e loita contra a erosión en zonas de alta produtividade agraria que posúan alto valor paisaxístico vinculado á actividade e/ou elementos naturais a protexer ou conservar.	SI
	3. Premiar aquelas actuacións que contribúan de forma singular a promocionar o medio rural e a xerar unha sociedade rural máis dinámica e cohesionada, mediante procedementos de concorrencia competitiva.	SI
	4. Axudas destinadas a proxectos de creación, mellora e ampliación de servizos básicos locais no territorio.	SI
	5. Axudas orientadas á ampliación e/ou modernización de empresas mediante a adquisición de maquinaria e equipamento destinado a actividades non agrícolas, co fin de reforzar o tecido empresarial no territorio rural galego e mellorar a súa competitividade, inducir á xeración de novos empregos e á consolidación dos existentes e, en última instancia, consolidar e impulsar a dinamización económica dos territorios rurais.	SI
	6. Axudas destinadas a ampliar, acondicionar e conservar a rede de camiños de titularidade municipal de tódolos concellos de Galicia, co obxecto de mellorar a calidade de vida da poboación rural.	SI
	7. Establecer convenios para a posta en marcha de iniciativas vinculadas a espazos agrarios de experimentación, para o fomento de actividades agrícola.	SI
	8. Realizar traballos de mellora nos predios integrados no Banco de Terras, coa finalidade de conservar os recursos naturais daqueles e favorecer a súa explotación racional, favorecendo a mobilidade das terras agrarias dentro da Comunidade.	SI
	9. Establecer convenios para fomentar a mellora dos predios incorporados ao Banco de Terras, para facelos máis atractivos con carácter previo á súa posta a disposición en arrendamento e favorecer a mobilidade das terras rústicas de Galicia.	SI
	Fomento á mobilización e recuperación de terras a través de Proxectos xestionados polos Grupos de Desenvolvemento Rural.	

4.4 RECURSOS MATERIAIS

O orzamento da Consellería do Medio Rural para 2025 garante o soporte para a posta en marcha da Lei de recuperación da terra agraria de Galicia, tanto a través de inversión directa para o desenvolvemento dos instrumentos de recuperación e mobilidade de terras, como de liñas de axuda para actuacións vinculadas a estes instrumentos.

Dende o ano 2022 financiáronse instrumentos de mobilización e recuperación de terras con fondos FEADER vinculado ao Plan de Desenvolvemento Rural (PDR 2014-2022).

No ano 2024 comezáronse a financiar actuacións vinculadas a instrumentos de recuperación de terras co PLAN ESTRATÉXICO DA PAC 2023-2027 (PEPAC 2023-2027).

Para o ano 2025 existe financiamento para actuacións vinculadas á mobilización e recuperación de terras dentro do orzamento vixente da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural.

A1 AXENCIA GALEGA DE DESENVOLVEMENTO RURAL	2024	2025	% Var.
Cap. I - Gastos de persoal	3.752	4.046	7,8
Cap II - Gastos en bens correntes e servizos	783	795	1,6
Cap IV - Transferencias correntes	35	50	42,9
Cap VI - Investimentos reais	10.361	7.170	-30,8
Cap VII - Transferencias de capital	48.677	43.083	-11,5
Total	63.608	55.143	-13,3

(Orzamento homoxeneizado e axustado 2024) (Miles de Euros)

Tal e como se extrae dos Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma para o ano 2025, as principais liñas de acción da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural de cara ao ano 2025 son as seguintes:

- Deseño e implementación de estratexias e plans integrados para o desenvolvemento e xestión do territorio rural, que coordinen actuacións de diversa natureza e contén coa participación dos axentes socioeconómicos públicos e privados, así como a promoción e xestión dos devanditos plans e programas de desenvolvemento.
- A supervisión, coordinación e difusión das políticas e estratexias de desenvolvemento rural aplicables en cada momento.
- Deseño, programación e execución das medidas de recuperación e, en xeral, da xestión da terra agroforestal de Galicia a través dos instrumentos legalmente previstos para tal fin.
- A tramitación dos procedementos de investigación da propiedade de inmobles de natureza rústica dos que non se teña certeza sobre a súa titularidade, así como a

revisión xeométrica e topográfica deses predios no caso de existiren dúbidas sobre a súa configuración e estado.

- A articulación de proxectos de desenvolvemento rural con carácter innovador, destinados a reforzar a base produtiva das áreas rurais, valorizar os seus recursos e mellorar a calidade de vida dos seus habitantes.
- Desenvolvemento de proxectos de xestión de terras agroforestais e de desenvolvemento rural dirixidos directa ou indirectamente a favorecer a prevención e a loita contra os incendios no territorio rural e fronte a pragas e enfermidades.
- A promoción e fomento da cooperación entre axentes públicos e privados cuxas actuacións incidan directa ou indirectamente no desenvolvemento das zonas rurais.
- Impulso da formulación e a aplicación a nivel comarcal de estratexias de desenvolvemento rural integrado, especialmente a través da dinamización e coordinación dos grupos de desenvolvemento rural responsables da súa execución.
- A promoción e o desenvolvemento dos catálogos, mapas e demais soportes documentais legalmente previstos.
- A contribución ao reforzo do tecido social e á mellora da capacidade organizativa das áreas rurais.
- A aplicación doutras medidas e actuacións que teñan por obxecto, en particular, a revitalización do tecido produtivo e a fixación da poboación nas áreas rurais, realizando as actuacións precisas para promover a efectiva igualdade de mulleres e homes, de conformidade co artigo 30 da Lei Orgánica 3/2007, do 22 de marzo, de igualdade efectiva de mulleres e homes, e cos artigos 42 e 43 do Decreto legislativo 2/2015, do 2 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade.
- A xestión e aplicación das medidas contidas nos programas de desenvolvemento rural sustentable no ámbito da aplicación da Lei 45/2007, do 13 de decembro, para o desenvolvemento sustentable do medio rural, ou da norma que a substitúa, sen prexuízo das competencias que nesta materia teñan outros órganos da administración autonómica.
- A xestión das medidas e actuacións que se lle encomenden no marco da programación dos fondos europeos de desenvolvemento rural.
- A intermediación no arrendamento ou compravenda de explotacións co fin de garantir a continuidade daquelas que, pola idade das persoas titulares, por dificultades na xestión ou por outras circunstancias, deixen ou vaian deixar de ser explotadas polos seus titulares.
- A promoción da xestión sustentable de terras, facilitando a reforma das estruturas do medio rural, especialmente nos espazos agrarios, e posibilitando unha utilización axeitada dos predios con vocación agraria.
- Seguimento do mercado de terras e elaboración dos estudos que sobre este poidan resultar de utilidade para favorecer a mobilidade das terras, e coñecer as condicións de oferta e demanda, prezos e valores de mercado.

- A xestión dos programas con enfoque Leader, no marco do PEPAC 2023-2027, colaborando na xestión dos proxectos promovidos desde os Grupos de Desenvolvemento Rural (GDR), que incidan na mellora da calidade de vida das comunidades rurais galegas.
- Plan de mellora de camiños municipais de acceso a parcelas agrícolas do que se poderán seguir beneficiando, como ata agora, os concellos galegos.
- Medidas para a mellora dos servizos e calidade de vida en pequenos núcleos rurais.
- Axudas a proxectos de dinamización empresarial no medio rural.

Cómpre salientar, de forma máis detallada, as actuacións relativas aos distintos instrumentos previstos na Lei 11/2021, do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia:

1. Instrumentos de mobilización de terras: a través do impulso ao Banco de Terras de Galicia e da Creación do Banco de explotacións.
2. Fomento da declaración permutas de especial interese agrario.
3. Impulso ás ferramentas de recuperación de terras.

4.5 RECURSOS HUMANOS

A Lei de recuperación reforza, en xeral, o papel da Axencia Galega de Desenvolvemento e, en concreto, o papel do Banco de Terras como instrumento público de mediación na mobilización da terra agraria, converténdoo nunha figura fundamental para o desenvolvemento dos novos instrumentos de recuperación da terra agraria. Ademais, propón novos mecanismos para a recuperación da terra agraria cuxa implementación recae sobre a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural, en concreto, sobre a unidade responsable da coordinación e xestión de iniciativas en materia de mobilización, recuperación e loita contra o abandono de terras agrarias: a Subdirección de Mobilidade de Terras.

A lei crea novos procedementos e instrumentos que, se ben permitirán unha mellora na xestión da terra agraria, supoñen unha maior demanda de medios e recursos da Axencia, concretamente da Subdirección de mobilidade de terras, como responsable da posta en marcha dos principais instrumentos de recuperación que se contemplan na lei.